

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

TÄ'LVVSIJDD - KOLTTAKULTTUURIKESKUS SEVETTIJÄRVELLE

STRATEGIALÄHTÖINEN TILA- JA TOIMINTASUUNNITELMA

HANKESUUNNITELMA 31.05.2014

**Nuorttsää' mkulttuurifondd
Kolttakulttuurisäätiö
Sevettijärventie 9080
99800 Ivalo**

ISS Palvelut

ISS Suunnittelupalvelut Oy
PL 300
01055 ISS
(Takomotie 8A, Helsinki)

Y-tunnus: 1058646-3

Puh.: 0205 155
Sähköposti: etunimi.sukunimi@iss.fi

© Copyright ISS Palvelut

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto	4
2. Kolttakulttuurikeskus Sevettijärvelle, taustaa	5
2.1. Kolttasaamelaiset tänään	5
2.2. Kolttakulttuurikeskuksen päätoimijat	6
2.3. Kolttakulttuurikeskushankkeen yleiskuvaus ja perustelut.....	8
2.4. Hankkeen tähänastiset vaiheet	9
3. Strategiapohjaisen tila- ja toimintasuunnitelman laadinta.....	10
3.1. Osapuolet ja organisointi.....	10
3.2. Asiakirjan sisältö.....	11
3.3. Pidetyt kokoukset ja tapaamiset.....	11
3.4. Käytössä olleet aikaisemmat selvitykset	11
3.5. Tehdyt kyselytutkimukset	12
3.6. Käytetyt pinta-alakäsitteet	12
4. Rakennushankkeen lähtökohdat	13
4.1. Yleistä.....	13
4.2. Käyttäjäosapuolet ja nykyiset tilat	13
4.3. Hankkeen toteutus	18
4.4. Tilatarjonta / tonttivaltoehdot	18
5. Hankkeen yleiset suunnittelutavoitteet	19
5.1. Rakennuksen toimintakonsepti	19
5.2. Imagotavoitteet.....	20
5.3. Ympäristö- ja elinkaaritavoitteet	21
5.4. Turvallisuustavoitteet.....	22
6. Kolttakulttuurikeskuksen tulevan toiminnan kuvaus	23
6.1. Kolttakulttuurisäätiö	23
6.2. Saamelaismuseosäätiö	23
6.3. Kolttien kyläkokous.....	23
6.4. Koltansaamenkielinen kielipesä	24
6.5. Ikäihmisten päiväpalvelutoiminta.....	24
6.6. Koltansaamen kielikeskus	25
6.7. Metsähallitus	26
6.8. Kirjasto	26
6.9. Matkailuneuvonta	26
7. Tilatarpeet ja tilaohjelma.....	27

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

7.1.	Yleisötilat	27
7.2.	Näyttelytila, museo	30
7.3.	Toimistotilat	30
7.4.	Yhteiset aputilat	31
7.5.	Koltansaamenkielinen kielipesä	32
7.6.	Ikäihmisten päiväkeskus	32
7.7.	Kielikeskus	32
7.8.	Piha-alueet ja pysäköinti	33
8.	Tilojen väliset yhteydet, yhteiskäyttö ja käyttöasteet	34
8.1.	Tilojen väliset yhteydet ja yhteiskäyttö	34
8.2.	Tilojen käyttöasteet	34
9.	Tilojen tekniset ominaisuudet	35
9.1.	Tekninen laatutaso, yleistä	35
9.2.	Rakennustekniikka	35
9.3.	Talotekniikka	36
10.	Selvitys tontista	38
10.1.	Sijainti ja kiinteistötiedot	38
10.2.	Kaavatilanne, asemakaava ja rakennusoikeus	38
10.3.	Tontin ja ympäristön rakennuskanta	39
10.4.	Tontin tekniset ominaisuudet	39
10.5.	Tontin maisemalliset ominaisuudet	40
11.	Tarvittavat viranomaistoimenpiteet	41
12.	Hankkeen laajuus	41
12.1.	Laajuustiedot	41
12.2.	Vertailu edelliseen tilaohjelmaan	42
13.	Hankkeen kustannukset	42
13.1.	Rakennuskustannukset, laskentaperusteet ja kustannusjako	42
13.2.	Tonttikustannukset	43
13.3.	Muut kustannukset	43
13.4.	Hankkeen rahoitus	43
14.	Vuokratkustannukset ja vuokraus	43
15.	Hankkeen aikataulu	44
15.1.	Hankkeen tavoiteaikataulu	44
15.2.	Päätöksenteko	44
16.	Liitteet	45

1. Yhteenveto

- △ Kolttakulttuurikeskushankkeen tarkoituksena on luoda kolttasaamelaisille paremmat edellytykset omaehtoisesti ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan.
- △ Kolttakulttuurikeskuksen keskeiset käyttäjät ovat Kolttakulttuurisäätiö, Saamelaismuseosäätiö, kolttien kyläkokous, saamelaiskäräjät, Metsähallitus ja Saamelaisalueen koulutuskeskus. Ilman sitoumusta ovat vielä, Suomen ortodoksinen kirkko ja Inarin kunta, Yle Sápmi on vahvasti mukana reunaehdoilla. Kolttasaamelaisilta puuttuvat tällä hetkellä riittävät tilat oman kulttuurin ja kielen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Olevat tilat eivät teknisesti eivätkä toiminnallisesti vastaa koltansaamen kielen opetukselle, lasten kielipesätoiminnalle, ikäihmisten päivätoiminnalle, hallinnolliselle toiminnalle ja museotoiminnalle sekä järjestettävälle kulttuuritapahtumille asetettuja vaatimuksia.
- △ Sevettijärven kylän keskustaan rakennettavaan kolttakulttuurikeskukseen tehdään tilat kolttasaamelaiseen kulttuuriin liittyvälle toiminnalle. Rakennukseen sijoitetaan tilat koltansaamenkieliselle kielipesälle, koltansaamen kielen yleissivistävälle opetukselle, koltansaamen kielenkääntäjälle, kolttien kyläkokouksen hallinnolle, Kolttakulttuurisäätiölle, kolttasaamelaisien kulttuuritapahtumille sekä museotoiminnalle ja matkailulle. Ennen kaikkea rakennuksen tilat toimivat eri-ikäisten kolttasaamelaisien kohtauspaikkana, jossa ylläpidetään sosiaalisia kontakteja ja puhutaan koltansaamen kieltä. Toisiinsa limittyen eri osatoiminnot tukevat toisiaan ja samaan rakennukseen sijoitettuna voidaan saavuttaa merkittävää toiminnallista ja tilankäytöllistä synergiaa.
- △ Tilaohjelman 13.3.2014 -päivätyksen mukainen ohjelma-ala on **720 ohm²**. huoneisto-alaennuste on **877 htm²**, bruttoalaennuste on **1 075 brm²** ja tilavuusennuste **5 114 m³**. Tavoitehinta hintatasossa 3/2014 on **3 263 000 €** (ALV 0%).
- △ Hankkeen toteuttajana ja omistajana toimii Kolttakulttuurisäätiö, joka vastaa hankkeen rahoituksen hankinnasta ja perii toimijoilta käyttökuluihin perustuvaa vuokraa.
- △ Hankkeen suunniteltu aikataulu on seuraava: rahoitusjärjestelyt ja suunnittelijavalinnat vuonna 2014-2015, rakennussuunnittelu vuonna 2015 ja toteutus vuonna 2016-2017. Rakennuksen tulisi olla valmis syyslukukauden alkaessa vuonna 2017. Tämä edellyttää, että rahoitusjärjestelyt ja sitoumukset tilojen käyttäjiltä saadaan viimeistään 2015 alkuvuoden aikana.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

2. Kolttakulttuurikeskus Sevettijärvelle, taustaa

2.1. Kolttasaamelaiset tänään

Kolttasaamelaiset ovat EU:n ainoan alkuperäiskansan saamelaisvähemmistön vähemmistö. Saamelaislähteiden mukaan Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä asuu arviolta 60 000 – 100 000 saamelaista. Heistä noin 1 000 on kolttasaamelaisia. Kuolan niemimaan luoteisosasta koitoisin olevat kolttasaamelaiset asuvat nykyään Suomessa, Norjassa ja Venäjällä.

Suomessa kolttasaamelaiset on asutettu toisen maailmansodan jälkeen Inarin kunnan itäosiin heidän menetettyään lähestulkoon kaikki sukualueensa uusien rajalinjausten myötä. Tänä päivänä Suomessa on arviolta 600 – 700 kolttasaamelaista. Heistä vajaat 500¹ ovat äänioikeutettuja kolttien luottamusmiesvaaleissa Inarin kunnassa, tilanne syksyllä 2011.

Kieli on erottamaton osa kulttuuria. Kielen avulla välitetään sukupolvelta toiselle arvoja ja toimintatapoja, sekä käsitellään ja muokataan omaa ympäristöä. Jos kieli katoaa, myös kulttuuri vähitellen katoaa. Koltansaamen kielen ja kulttuurin säilyminen kussakin maassa on ollut hyvin eritasoista. Suomessa koltansaamen kieli ja kulttuuri kuuluvat ja näkyvät vielä toistaiseksi arkipäivän elämässä lähinnä Sevettijärvellä. Norjan ja Venäjän tilanteet ovat huomattavasti heikommat. Suomessa arviolta noin 300 henkilöä puhuu vakavasti uhanalaista koltansaamen kieltä. Norjassa alkuperäinen kolttasaamelainen väestö on kadottanut kielensä ja vain muutama, pääosin Suomesta Norjaan muuttaneista kolttasaamelaisista hallitsee kielen. Venäjällä vain 20 - 30 vanhemman sukupolven edustajaa arvioidaan puhuvan koltansaamea.

Koltansaamen kielen ja kulttuurin ylläpitäminen ja elvyttäminen vaatii välittömästi erityisiä tukitoimenpiteitä. Suomessa koltansaamen kielellä ja kulttuurilla on vielä mahdollisuus selviytyä, jos niiden säilymistä tuetaan riittävästi ja nopeasti.

Ongelmana koltta-alueilla on vanhimman sukupolven häviäminen luonnollisen poistuman kautta sekä työikäisten poismuutto toimeentulon perässä. Työikäisen väestön myötä katoavat paikkakunnalta myös lapset ja sen myötä kylän tulevaisuus.

Viimeisen viiden vuoden aikana on koltta-alueen yhteisöstä kuollut 9 %. Samalla on kadonnut koltansaamen äidinkieliä puhujia noin 25 %. Perinteen tiedon asiantuntijoista on menetetty 43 %². Koltansaamen kielen ja kulttuurin tila on siis kriittinen ja vaatii välittömiä toimenpiteitä. Suomen valtion rooli koltansaamen kielen ja kulttuurin säilyttämisessä on avainasemassa.

¹ Luku sisältää myös äänioikeutetut aviopuolisot

² Luvut kesäkuulta 2013

Kolttakulttuurisäätiö on perustettu vuonna 2008 toteuttamaan kolttalain (Finlex 253/1995) 13 § eli kehittämään ja ylläpitämään koltta-alueen kulttuuri-, tieto- ja muita palveluita. Kolttakulttuurikeskuksen luomisen olevan yksi keskeisistä elementeistä kolttasaamelaisen kulttuurin ylläpitämisessä, elävöittämisessä ja kehittämisessä. Kolttasaamelainen kulttuuri on edelleen vahvasti sidoksissa luontaiselinkeinoihin ja suhde ympäröivään luontoon on olennainen osa kolttasaamelaista kulttuuria. Koltta-alueen pääelinkeinoja ovat poronhoito ja matkailu, osa saa elantonsa palvelualalta ja julkiselta sektorilta. Jotkut taloudet saavat sivutuloja myös käsityöstä ja kalastuksesta. Toimeentulomahdollisuudet yllämainittujen elinkeinojen ulkopuolella ovat vähäiset.

Tä'lvvsijdd kolttakulttuurikeskus on koltta-alueen elinkeinoelämää huomattavasti vireyttävä ja mahdollisia paluumuuttajia työllistävä voima. Inarin kirkonkylällä on vuonna 2012 otettu käyttöön saamelaiskulttuurikeskus Sajos. Tämän massiivisen hankkeen on toteuttanut Suomen saamelaiskäräjät. Sajos palvelee yleisellä tasolla saamelaisväestöä Suomessa, mutta koltansaamen kieli ja kolttasaamelainen kulttuuri tarvitsevat vielä erikoistoimia säilyäkseen.

2.2. Kolttakulttuurikeskuksen päätoimijat

Kolttakulttuurikeskuksen päätoimija on Kolttakulttuurisäätiö, joka toimii myös hankkeen rakennuttajana. Muita toimijoita ovat kolttien kyläkokous, saamelaiskäräjät, Saamelaismuseosäätiö, Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK) sekä Metsähallitus. Rakennuksen vielä tässä vaiheessa todennäköisiä, mutta varmistamattomia toimijoita ovat Yle Sápmi, Suomen ortodoksinen kirkko ja Inarin kunta.

Kolttakulttuurisäätiö

Kolttakulttuurisäätiö on perustettu vuonna 2008 tukemaan ja elvyttämään koltansaamen kieltä ja kulttuuria. Säätiön muodostaa kahdeksan hengen hallitus, joka valitaan neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on edustajat Näätämön ja Nellim-Keväjärven alueiden kolttien kyläkokouksista, saamelaiskäräjiltä, Saamelaismuseosäätiöstä, Inarin kunnasta, Suomen ortodoksiselta kirkolta ja Metsähallituksesta. Lisää säätiön hallituksesta, ks. s. 13. Säätiön kotipaikka on Inari. Säätiön päätavoitteena on säilyttää kolttasaamelaisen kieli ja kulttuuri elävänä jälkipolville ja ylläpitää Näätämön ja Nellim-Keväjärven koltta-alueiden kolttasaamelaisyhteisöt elinvoimaisina. Näitä päämääriä varten Kolttakulttuurisäätiö rakennuttaa kolttakulttuurikeskuksen, joka tulee toimimaan kolttasaamelaisen tapahtumien keskuspaikkana ja kolttasaamelaisen kulttuurin tietopankkina.

Kolttakulttuurisäätiö on saanut harkinnanvaraista palvelutukea maa- ja metsätalousministeriöltä vuodesta 2011 alkaen. Lisäksi säätiölle on myönnetty avustuksia erillisiä hankkeita varten, joista tärkein on Tä'lvvsijdd - kolttakulttuurikeskus -hanke. Muita käynnissä olevia hankkei-

ta ovat kolttakulttuurimatkailun esiselvityshanke³ ja kolttasaamelaisen kulttuuriperinnön digitointihanke.

Kolttien kyläkokous

Kolttien kyläkokous on kolttasaamelaisten vanha itsehallintojärjestelmä, joka toimii Suomessa maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella. Kyläkokous on kolttasaamelaisten tärkein päätöksentekuelin, jolle kolttaneuvostot ja luottamusmies valmistelevat käsiteltävät asiat. Kolttien kyläkokousta johtaa kolttien luottamusmies (ennen ns. kylänvanhin). Kyläkokouksia pidetään Nellim-Keväjärvien ja Näätämon kolttalualueilla, varsinaiset toimistotilat ovat Sevettijärvellä. Molemmilla kolttalualueilla on oma kolttaneuvosto. Luottamusmies ja varaluottamusmies ovat yleensä molemmilta kolttaluueilta. Kolttalaki säädettiin Suomessa vuonna 1955 (1955/273, muutokset: 611/84, 253/1995). Kyläkokouksessa käsitellään kolttalain §44 mukaiset asiat: 1) esitykset ja lausunnot kolttasaamelaisten elinkeinoja ja elinolosuhteita koskevissa laajakantoisissa tai periaatteellisissa asioissa 2) kolttaneuvoston jäsenten ja varajäsenten valitseminen 3) vaalilautakunnan valitseminen kolttasaamelaisten yhteisen luottamusmiehen vaalia varten. Kolttien luottamusmies valitaan kolmen vuoden välein Kolttalain 46 § ja 48 § mukaisesti. Luottamusmiesvaaleissa äänioikeutettuja ovat Inarin kunnassa asuvat täysi-ikäiset kolttasaamelaiset sekä heidän avio puolisonsa. Ennen kyläkokoukset pidettiin talvikylässä.

Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjät on Suomen saamelaisten korkein, edustuksellinen poliittis-itsehallinnollinen elin, joka toimii oikeusministeriön hallinnonalalla. Käräjien toiminta perustuu siitä annettuun lakiin (974/1995) ja se on Suomessa ainoa toimielin, joka voi ilmaista saamelaisten virallisen näkemyksen heitä koskevissa asioissa. Saamelaiskäräjien ydintehtävänä on suunnitella ja toteuttaa Suomen perustuslaissa saamelaisille turvattua kieltä ja kulttuuria koskevaa itsehallintoa.

Saamelaismuseosäätiö

Saamelaismuseosäätiön toiminnan tavoitteena on tukea ja edistää saamelaisten kansallista kulttuuria. Sen tärkeimpiä toimintamuotoja on ylläpitää Saamelaismuseota, harjoittaa museoalan yhteistyötä saamelaisalueella, Suomessa ja kansainvälisesti sekä tukemalla saamelaiskulttuurin tieteellistä tutkimusta. Sámi museum - Saamelaismuseosäätiön kotipaikka on Inari. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava hallitus, johon kuuluu kahdeksan jäsentä. Vähintään neljän jäsenen on oltava saamelaissyntyisiä Suomen kansalaisia. Saamelaismuseon pääasiallinen rahoitus saadaan opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK)

Saamelaisalueen koulutuskeskus on opetusministeriön toimialaan kuuluva toisen asteen ammatillinen oppilaitos, jonka toimintaa säätelevät laki ja asetus (L 252/2010, A 108/2011). Lain mukaan oppilaitoksen tarkoituks-

³ Kolttakulttuurimatkailun esiselvityshanke päättyy toukokuun aikana 2014

na on lisätä erityisesti saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisten kotiseutualueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Kehitystyötä tehdään mm. eri kehittämis- ja koulutushankkeiden kautta.

SAKK:lla on kolme keskeistä koulutustehtävää eli ammatillinen peruskoulutus, ammatillinen lisäkoulutus ja saamen kielen ja kulttuurin koulutus. SAKK tarjoaa seitsemän eri perustutkintoa, jotka ovat laajuudeltaan 120 ov. Lisäksi SAKK:ssa voi opiskella saamen kieliä (inarinsaame, koltansaame, pohjoissaame) ja kulttuuria, media-alaa, matkailualaa, eräoppaaksi sekä suorittaa ammattitutkintoja esimerkiksi porotaloudesta ja saamen käsityöstä, duodjista.

Metsähallitus

Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion liikelaitos, joka hallinnoi liki kolmannesta Suomen luonnonvaroista. Metsähallitus hoitaa valtion siltä tilaamia julkisia hallintotehtäviä, kuten luonnonsuojelua sekä retkeilijöiden ja eränkävijöiden palveluita. Metsähallituksen luontopalveluiden yksi keskeinen tehtävä on hoitaa luonnonsuojelu- ja retkeilyalueita ja edistää niiden virkistyskäyttöä.

Liite 1: Rakennuksen käyttäjät

2.3. Kolttakulttuurikeskushankkeen yleiskuvaus ja perustelut

Sevettijärven kylään rakennettavaan kolttakulttuurikeskukseen tehdään tilat kolttasaamelaiseen kulttuuriin liittyvälle toiminnalle, koltansaamenkielisel kielipesätoiminnalle ja ikäihmisten päivätoiminnalle, kolttien kyläkouksen hallinnolliselle toiminnalle sekä kielikeskustoiminnalle, joka sisältää yleissivistävän koltansaamen opetuksen, lehdistön ja kielenkääntäjän tilat. Lisäksi rakennetaan tilat museo- ja matkailutoiminnalle. Suunnitellut toiminnot tukevat toisiaan ja samaan rakennukseen sijoitettuna tällä voidaan saavuttaa merkittävää toiminnallista ja tilankäytöllistä synergiaa. Tällä hetkellä nämä toiminnot sijaitsevat hajallaan Sevettijärven kylällä ja osalla näistä toiminnoista ei ole lainkaan tiloja.

Rakennuspaikan vieressä on Kolttien perinnetalo ja siihen liittyvä ulkomuseo sekä ortodoksinen kirkko hautausmaineen. Yhdessä kolttakulttuurikeskuksen kanssa nämä muodostavat kylän uuden kiintopisteen ja keskuksen. Laajemmin kolttakulttuurikeskus täydentää Inarin saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen ja Saamelaismuseum Siidan sekä Norjan Neidenin tulevan Østsamisk museumin toimintaa. Ennen kaikkea uuden kulttuurikeskuksen tehtävä on ylläpitää ja elvyttää kolttasaamelaisista kulttuuria Sevettijärvellä, elävässä kolttasaamelaisessa ympäristössä.

Hankkeen tarkoituksena on luoda kolttasaamelaisille paremmat edellytykset omaehtoisesti ylläpitää ja kehittää omaa kieltä ja kulttuuria sekä elvyt-

tää ja kehittää alueen matkailuelinkeinoja. Kolttakulttuurikeskus tiloineen tuo kyläläisille yhteisen kokoontumis- ja juhlapaikan talvikylän, *tá'lvvsijdd*, tapaan ja toimii samalla Sevettijärven kolttasaamelaisen kulttuurimatkailun tietopisteenä. Kolttakulttuurikeskus luo puitteet säilyttää keskitetysti kolttasaamelaiseen kieleen ja kulttuuriin liittyvää kirjallisuutta ja tutkimusaineistoa sekä parantaa mahdollisuuksia jakaa tietoa kolttasaamelaisista saamelaisten vähemmistökansana. Kolttakulttuurikeskuksesta tulee kansallisesti ja kansainvälisestikin kiinnostava kohtaamispaikka, koska se sijaitsee alueella, jossa kolttasaamelainen kulttuuri ja kieli ovat säilyneet elävänä. Norjassa ja Venäjällä nämä ovat päässeet jo lähes kokonaan kuihtumaan. Kolttasaamelaisen kulttuurin tukeminen on tärkeää tilanteessa, jossa heidän kieli ja sitä myötä kulttuuri luokitellaan vakavasti uhanalaiseksi (Unesco).

Rakennettavan rakennuksen tulee edustaa myös rakennustapansa puolesta kolttasaamelaista perinnettä. Hankkeen myötä elvytetään vanhaa kolttasaamelaista hirsirakentamisen käsityötaitoa ja toisaalta kehitetään hirsirakentamista vastaamaan tämän päivän teknisiä vaatimuksia mm. energiatehokkuuden osalta. Kolttakulttuurikeskus on ennen kaikkea kolttasaamelaisen yhteisön oma hanke, joka mahdollisuuksien mukaan työllistää paikallista väkeä.

2.4. Hankkeen tähänastiset vaiheet

Ensimmäinen kolttakulttuurikeskusta koskeva hankekuvaus on tehty vuonna 2001. Kyläläisten omasta aloitteesta Sniimmi Ry teki alustavan selvityksen kulttuurikeskusta varten. Selvityksessä ehdotettiin hankkeen toteuttajaksi perustettavaa säätiötä, tärkeimpiä toimijoita olivat Inarin kunta, kolttien kyläkokous, paikalliset yhdistykset, Saamelaismuseum sekä ortodoksinen kirkko. Hankkeessa keskuksen tiloiksi hahmoteltiin kokoontumistiloja 70-100 henkilölle, kahvio, matkailuinfo, sekä näyttely- ja toimistotiloja. Hankkeen laajuudeksi arvioitiin tuolloin noin 250 ohm² ja se suunniteltiin ulkomuseoalueen päärakennukseksi perinnetalon läheisyyteen.

Vuonna 2005 kolttakulttuurikeskuksen selvitystyötä jatkettiin maa- ja metsätalousministeriön Makera -rahoituksen turvin. Tämän esiselvityksen pohjalta käynnistyi Elinkeinot ja kolttakulttuuri käsi kädessä -hanke, jota hallinnoi Saamelaismuseosäätiö - Sámi Museum. Hankkeen ansiosta syntyi uusia kolttasaamelaisia kulttuuritapahtumia, mm. Kolttakulttuuriviikko ja Kolttakino. Hankkeen puitteissa tehtiin suunnitelma perinnetalon pihapiirin kehittämiseksi. Ulkomuseon alueelle rakennettiin kolttasaamelaisen pieniä perinteisiä hirsirakennuksia, pääosin kurssilaisvoimin hirsityökursseilla. Kolttakulttuurikeskuksen rakentamiseksi hankkeessa ehdotettiin Kolttakulttuurisäätiön perustamista, säätiön toimijoiksi kutsuttiin kolttien kyläkokous/Lapin TE-keskus/maa- ja metsätalousministeriö, saamelaiskäräjät, Saamelaismuseosäätiö Sámi Museum/opetusministeriö, Metsähallitus/Ylä-Lapin hoitoalue, Inarin kunta, ortodoksinen kirkkohallitus/Lapin seurakunta/ ortodoksinen museo ja kolttasaamelaiset järjestöt. Kolttakulttuurikeskuksen tiloista tehtiin alustava kartoitus ja kokonaispinta-alaksi ar-

vioitiin 500 ohm2. Rakennukseen esitettiin museotilan lisäksi monitoimitila/kahvio aputiloineen, kolttien kyläkokouksen, saamelaiskäräjien ja kyläyhdistyksen toimistotilat, Metsähallituksen asiakaspalvelutila sekä ortodoksisen kirkon näyttelytila. Rakennuspaikaksi ehdotettiin edelleen perinnetalon viereistä tonttia.

Vuonna 2008 perustettiin Kolttakulttuurisäätiö päätavoitteenaan kolttakulttuurikeskuksen rakentaminen Sevettijärvelle.

Oulun yliopiston arkkitehtuurin osasto järjesti kuntasuunnittelun kurssin ja jatkokurssin Sevettijärvellä vuosina 2008-2009, jonka lopputuloksena syntyi Sevettijärven kehittämissuunnitelma (Helka-Liisa Hentilä, Risto Suikkari, Timo Leiviskä). Myös kehittämissuunnitelmassa ehdotettiin kolttakulttuurikeskusta perinnetalon läheisyyteen. Hankkeessa toteutettiin kyselytutkimus alueen asukkaille, jossa tiedusteltiin kolttakulttuurikeskuksen tilatarpeita: yhteisten kokoontumistilojen tarpeellisuus nousi keskeisenä esiin. Keskus koettiin tärkeänä kyläyhteisöä kokoavana sekä kulttuurin säilyttämiseen ja ylläpitoon tarvittavana toimitilana.

Vuonna 2010 Niko Lintula ja Saija-Riitta Sadeoja laativat kolttakulttuurikeskusta koskevat esiselvityksen ja vuonna 2012 Saija-Riitta Sadeoja laati loppuraportin Tä'lvvsijdd, Sevettijärven kolttakulttuurikeskuksen rakentamisen jatkohanke. Hanketta rahoitti Makera / maa- ja metsätalousministeriö. Loppuraportissa oli kirjattu sitoumukset tulevien tilojen ylläpitoon Näättämön alueen kolttaneuvostolta, Saamelaismuseosäätiöltä, saamelaiskäräjiltä ja Metsähallitukselta. Hankkeesta laadittiin alustava tilaohjelma, joka on toiminut pohjana nyt tehdylle strategialähtöiselle tila- ja toimintasuunnitelmalle sekä alustava kustannusarvio. Tilaohjelmassa kokonaispinta-alaksi arvioidaan 659 ohm2. Tilaohjelma koostui julkisista tiloista, toimistotiloista ja kielipesätoiminnan vaatimista tiloista. Hankkeesta laadittiin pinta-alapohjainen tavoitehinta-arvio, 2 312 000 €, (alv %0). Perinnetalon viereisen tontin vuokraamisesta tehtiin tuolloin esisopimus Metsähallituksen kanssa. Tä'lvvsijdd-keskuksen rakennuttamiseen ei tässä vaiheessa löytynyt valmiina varoja. Saamelaiskäräjät esitti Lapin maakuntaliitolle, että hanke asetetaan maakuntaohjelmaan kärkihankkeeksi.

3. Strategiapohjaisen tila- ja toimintasuunnitelman laadinta

3.1. Osapuolet ja organisointi

Kolttakulttuurisäätiö tilasi kilpailutuksen perusteella strategiapohjaisen tila- ja toimintasuunnitelman ISS Suunnittelupalvelut Oy:ltä. Hanketta rahoittaa Lapin ELY -keskuksen kautta osarahoituksena Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto.

Tilaaajan, Kolttakulttuurisäätiön edustajana on toiminut säätiön puheenjohtaja ja kolttien luottamusmies Veikko Feodoroff ja projektipäällikkö Kirsi

Suomi. Käyttäjien edustajina ovat toimineet museojohtaja Tarmo Jomppanen Saamelaismuseosäätiöstä, saamelaiskäräjiltä puheenjohtaja Klemetti Näkkäläjärvi ja Tauno Haltta, Marja Männistö Inarin kunnan edustajana, Pirjo Seurujärvi Metsähallituksen edustajana, Tapio Kiviniemi Näätämön alueen koltthaneuvostosta, Janne Näkkäläjärvi Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta, isä Rauno Pietarinen Suomen ortodoksisen kirkon edustajana sekä Pirita Näkkäläjärvi Yle Sääpmitä.

Työhön ovat osallistuneet arkkitehti Eija-Riitta Miettinen ISS Suunnittelu- palvelut Oy:stä, DI Seppo Klemola ja toimialajohtaja Johan Alatalo (kustannuslaskenta ja vuokralaskelmat) ISS Proko Oy:stä ja keittiösuunnittelija Merja Salminen Design Lime Oy:stä. Taloteknisinä asiantuntijoina ovat toimineet DI Raimo Sannikka ja RI Urpo Lukkarinen ISS Proko Oy:stä. Lisäksi asiantuntijoina energiatehokkuusasioissa on kuultu tutkuspäällikkö Matti Kuittista Aalto-yliopistosta ja projektinjohtoasioissa projektipäällikkö Aaro Kempaista ISS Proko Oy:stä sekä puurakentamiseen liittyvis- sä erityiskysymyksissä toimitusjohtaja Mikko Viljakaista Puuinfo Oy:stä.

Liite 2: Yhteystietoluettelo

3.2. Asiakirjan sisältö

Asiakirjan pohjana on ollut Saija-Riitta Sadeojan Sevettijärven kolttakulttuurikeskuksen rakentamisen jatkohankkeen loppuraportti, 2012 / maa- ja metsätalousministeriön Maatalouden kehittämISRahasto Makera.

Nyt laadittu asiakirja toimii rakennussuunnittelun kilpailutuksen asiakirjana ja rakennussuunnittelun lähtömateriaalina. Laadittu hankesuunnitelma on apuväline päätöksenteolle ja määrittelee suunnittelun lähtökohtia.

3.3. Pidetyt kokoukset ja tapaamiset

Kokouksia on pidetty Inarissa Siidassa 26.11.2013, 21.1.2014 ja 9.4.2014. Tutustuminen Sevettijärven tonttiin ja Kolttakulttuurisäätiön nykyisiin tiloihin järjestettiin 22.1.2014. Samalla tutustuttiin kielipesän nykyisiin tiloihin, Kyläpajaan ja haastateltiin Sevettijärven tilausravintolayrittäjää. Lisäksi 8.4.2014 vierailtiin Neidenissä Østsamisk museumissa ja haastateltiin museojohtaja Honna Havasta.

3.4. Käytössä olleet aikaisemmat selvitykset

- Sevettijärven kolttakulttuurikeskus, alustava hankekuvaus, Eila Rimpiläinen, 2001 / Sniimmi ry
- Sevettijärven kolttakulttuurikeskuksen esiselvitys, Elävän kyläyh- teisön elinehdoista -hanke, Marja Suojoki-Gauriloff, 2005 / Maatila- talouden kehittämISRahasto, Makera

- Elinkeinot ja kolttakulttuuri käsikädessä -hanke, loppuraportti, Marja Suojoki-Gauriloff, 2006-2007 / Lapin TE-keskus, Saamelaismuseosäätiö
- Sevettijärven kehittämissuunnitelma, Oulun yliopiston arkkitehtuurin osasto: Helka-Liisa Hentilä, Risto Suikkari, Timo Leiviskä, 2008-2009
- Kolttakulttuurikeskuksen esiselvitys, Niko Lintula, Saija-Riitta Sadeoja, 2010-2011 // Maatilatalouden kehittämisrahasto, Makera
- Kolttakulttuurikeskuksen jatkohanke, Saija-Riitta Sadeoja, 2012 / Maatilatalouden kehittämisrahasto, Makera

3.5. Tehdyt kyselytutkimukset

Kolttakulttuurisäätiö toteutti kyselytutkimuksen Näätämön ja Nellim-Keväjärven koltta-alueiden asukkaille joulukuussa 2013. Kyselytutkimuksessa kartoitettiin kolttakulttuurikeskukseen suunniteltujen tilojen tarpeellisuutta ja tärkeyttä koltta-alueiden kolttasamaalaisten sekä Näätämön koltta-alueen kyläyhteisön keskuudessa. Vastausten yhteenveto on koostettu vain Näätämön koltta-alueen vastauksista, koska Nellim-Keväjärven alueelta vastauksia saatiin liian vähän johtopäätösten tekemiseksi.

Näätämön koltta-alueella joka kolmas talous vastasi kyselyyn. Sekä Näätämön alueelta tulleista vastauksista kuten myös kaikista vastauksista yhteensä ilmeni, että 82 % kaikista vastanneista koki Tälvvsijdd - kolttakulttuurikeskuksen perustamisen Sevettijärvelle tarpeellisena. Kyselykaavakkeiden Näätämön koltta-alueen kaikkien vastausten perusteella suurin osa toiminnoista koettiin pääsääntöisesti tarpeellisina, kuten esimerkiksi ikäihmisten päivätoimitila (erittäin tai melko tarpeellisena 82 %), kielikeskus (erittäin tai melko tarpeellisena 69 %), kielipesä (erittäin tai melko tarpeellisena 82 %), kolttakirjasto (erittäin tai melko tarpeellisena 71 %), museo (erittäin tai melko tarpeellisena 76 %), kolttatoimijoiden tilat (erittäin tai melko tarpeellisena 69 %) ja monitoimitila (erittäin tai melko tarpeellisena 78 %). Metsähallituksen infopistettä ei koettu niin tarpeellisena, myös kahvila herätti keskustelua. Kahvilan pelättiin uutena toimijana kuihduttavan Sevettijärven kylässä jo olevat ravintolapalvelut kovan kilpailun seurauksena.

Liite 3: Yhteenveto: Kolttakulttuurikeskus -kysely

3.6. Käytetyt pinta-alakäsitteet

Tekstissä ja liitteissä on käytetty seuraavia pinta-alakäsitteitä: bruttoala (brm²), kerrosala (kem²), huoneistoala (htm²), huoneala (hum²), ohjelma-ala (ohm²), hyötyala (hym²). Pinta-alalyhenteet ja -määritelmät ovat RT 12-11055 mukaisia.

Liite 4: Pinta-alakäsitteitä

4. Rakennushankkeen lähtökohdat

4.1. Yleistä

Kolttakulttuurikeskus sijoitetaan Inarin kunnassa sijaitsevaan Sevettijärven kylään, joka on kolttasaamelaisuuden keskus ja jossa koltansaamen kieli ja kolttasaamelainen kulttuuri on säilynyt elävänä tähän päivään saakka. Kolttakulttuurikeskus suunnitellaan Kolttien perinnetalon läheisyyteen niin, että uusi kulttuurikeskus ja perinnetalo ulkomuseoalueineen muodostavat yhtenäisen alueen. Viereinen ortodoksinen kirkko ja hautausmaa liittyvät myös osaksi tätä kokonaisuutta. Kolttakulttuurikeskukseen suunnitellaan tilat Kolttakulttuurisäätiölle, kolttien kyläkokoukselle, kolttasaamelaiselle museolle, koltansaamenkieliselle kielipesä- ja ikäihmisten toiminnalle, Metsähallituksen infopisteelle, kielikeskukselle, kirjastotila koltansaamenkieliselle kirjallisuudelle sekä erilaisille kulttuuri- ja kylätapah- tumille. Lisäksi rakennukseen suunnitellaan kahvila/ ravintola- ja moni- toimitila, joka palvelee kyläläisten yhteisenä kokoontumis- ja juhlapaikka- na sekä matkailijoiden palvelupisteinä.

4.2. Käyttäjösapuolet ja nykyiset tilat

Kolttakulttuurisäätiö

Kolttakulttuurisäätiö on perustettu vuonna 2008 tukemaan ja elvyttämään koltansaamen kieltä ja kolttasaamelaista kulttuuria pääpainotteisesti koltta-alueilla. Säätiön muodostaa kahdeksan jäsenen hallitus, joka valitaan neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on edustajat Näätä- mön ja Nellim-Keväjärven alueiden kolttien kyläkokouksista, saamelaiskä- räjäiltä, Saamelaismuseosäätiöstä, Inarin kunnasta, Suomen ortodoksiselta kirkolta ja Metsähallituksesta. Lisäksi toimessa oleva kolttien luottamus- mies kutsutaan hallitukseen. Jos annettuun määräaikaan mennessä jokin taho ei ole nimennyt jäsentä, hallitus valitsee puuttuvan jäsenen. Hallituk- sen jäsenistä vähintään neljä on oltava saamelaissyntyisiä Suomen kan- salaisia. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheen- johtajan siten, että puheenjohtajaksi valitaan kolttasaamelainen. Tällä hetkellä Kolttakulttuurisäätiön puheenjohtajana toimii kolttien luottamus- mies. Säätiön hallitus kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Toimistotilat

Kolttakulttuurisäätiö toimii Koltttatalolla, joka on vuonna 1950 rakennettu Sevettijärven entinen terveystalo. Vuonna 2010 Inarin kunta vuokrasi ra- kennuksen Kolttakulttuurisäätiön käyttöön ja joulukuussa 2013 rakennus lahjoitettiin kokonaan säätiölle. Tontista on tehty kunnan kanssa kymme- nen vuoden vuokrasopimus. Koltttatalossa on kolme toimistohuonetta ja yksi noin 12 hengen neuvottelutila sekä yksi pieni asunto toisessa kerrok- sessä. Kolttakulttuurisäätiön tiloissa toimii puheenjohtajan ja asiamiehen lisäksi vaihteleva määrä hanketyöntekijöitä. Lisäksi Kolttakulttuurisäätiöllä on säännöllisesti työntekijä Kyläpajalla. Kolttakulttuurisäätiö jakaa toimis- totilat ja neuvottelutilan yhdessä kolttien kyläkokouksen kanssa. Eteisaula

toimii kyläläisten nettipisteinä ja käsitöiden ja valokuvien näyttelytilana. Rakennuksen ensimmäisen kerroksen hyötyala on 95 m² ja toisen kerroksen 23 m² (asunto).

Rakennus on peruskorjattu viimeksi 1980-luvulla ja sen jälkeen suurimpia korjauksia ovat olleet sähköpattereiden vaihto 2010 ja käyttövesijärjestelmän paineastioiden vaihto 2006. Rakennuksesta on tehty kaksi kuntoarviota, 2010/9 ja 2013/4. Rakennus on perusteellisen korjauksen tarpeessa, merkittävin korjaustarve on todettu rakennuksen yläpohjassa. Rakennuksen pintarakenteet sisällä ja ulkona vaativat kunnostusta tai uusimista. Alapohjan ja rungon kuntoa ei kuntotarkastuksissa ole tarkasti voitu tutkia, mutta mm. lahovaurioihin on syytä varautua jo rakennuksen iän perusteella. Rakennuksessa on monia teknisiä puutteita, mm. väliseinien huono ääneneristävyys, kylmät vetoiset lattiat, ulko-ovien ja ikkunoiden huono tiivistys sekä iv-kanavien puutteellinen eristys. Rakennus oli ollut muutama vuosi tyhjillään ennen kun se luovutettiin Kolttakulttuurisäätiön käyttöön, peruslämpö on kuitenkin pidetty koko ajan päällä. Rakennuksessa on koneellinen poisto.

Toimisto- ja neuvottelutiloja ei ole erikseen kunnostettu nykyiseen käyttöön. Toimistotilat ovat ahtaat ja epäkäytännölliset ja myös neuvottelutila on riittämätön säätiön ja kolttien kyläkokouksen tarpeisiin. Rakennuksesta puuttuvat arkistomääräykset täyttävät arkistotilat kokonaan. Väliseinät eivät täytä niille asetettavia ääneneristysvaatimuksia.

Monitoimisali

Sevettijärven alueella ei tällä hetkellä ole suurta av-tekniikalla varustettua salia, jossa olisi mahdollista järjestää elokuva- ja musiikkitapahtumia, suuria juhlia tai kokouksia. Koululla on 95,5 m²:n liikuntasali, mutta siitä puuttuu riittävät lämpiö- ja yleisötilat sekä tarvittava av-tekniikka. Koulun liikuntasali ei sovellu luonteeltaan arvokkaisiin tilaisuuksiin ja siltä puuttuvat myös riittävät wc-tilat. Koulun sali on ensisijaisesti koulun käytössä.

Kylän suurena kokoustilana on käytetty myös seurakuntasalia. Seurakuntasalin käyttöä rajoittaa mahdolliset sisäilmaongelmat ja salin kirkollinen luonne. Tanssi- ja musiikkiesityksille sali ei sovellu paitsi kokonsa myös em. kirkollisen luonteensa vuoksi.

Kolttien kyläkokous

Kolttien kyläkokous on kolttasaamelaisten vanha itsehallintojärjestelmä. Näätämon ja Nellim-Keväjärven koltta-alueilla on omat koltthaneuvostonsa ja kyläkokouksia pidetään molemmilla alueilla. Kolttien kyläkokouksen toimistotilat ovat Sevettijärven Kolttatalolla samoissa tiloissa kuin Kolttakulttuurisäätiön toimistotilat. Nykyiset yhteiset tilat ovat ahtaat ja riittämättömät. Kolttien kyläkokoukselle, luottamusmiehelle ja sihteerille, tarvitaan erilliset toimistotilat. Nykyinen luottamusmies on toiminut myös säätiön puheenjohtajana, mikä on auttanut tilojen järjestelyssä.

Kolttien kyläkokous on kolttasaamelaiden tärkein päätöksentekuelin, jolta puuttuu kokonaan sen toiminnan mukaiset tilat. Tiloilta vaaditaan tilallista ja teknistä toimivuutta sekä hallinnolliseen toimintaan liittyvää arvokkuutta. Nykyiset tilat eivät miltään osin vastaa näitä vaatimuksia. Erityisesti luotamuksellisten asioiden käsittely on hankalaa, kun Koltttatalossa ei ole äänieristettyä neuvottelu- ja toimistotilaa. Kolttien kyläkokoukseen osallistuu 10 - 30 henkilöä.

Koltansaamenkielinen kielipesä

Kielipesällä tarkoitetaan kielelliselle vähemmistölle tai alkuperäiskansan lapsille tarkoitettua hoitopaikkaa, jossa kaikki toiminta tapahtuu kyseessä olevalla kielellä ja toiminta on kokopäiväistä, vähintään klo 9-15. Kaikki toiminta tapahtuu alusta asti pelkästään ko. kansankielellä, vaikka osallistujat eivät osaisi sitä lainkaan. Kielipesässä lapset saavuttavat passiivisen kielitaidon yleensä hyvin nopeasti. Malli kielipesätoiminnasta on haettu Uudesta Seelannista, missä maorilasten äidinkieltä on elvytetty onnistuneesti kielipesien avulla. Ensimmäinen kielipesä perustettiin puolen vuoden kokeiluna Sevettijärvelle vuonna 1993, sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksella. Rahoitusongelmien vuoksi varsinainen Sevettijärven koltansaamenkielipesä aloitti toimintansa vasta 1.9.1997 Sevettijärven koulun entisen asuntolan tiloissa. (Koltansaamen kielipesä, Satu ja Jouni Moshnikoff). Kielipesätoimintaa on rahoittanut Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOTR), Lapin maaseutuelinkeinopiiri ja Inarin kunta. Tällä hetkellä Kielipesän rahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriöstä saamelaiskäräjien kautta (85%) ja Inarin kunnalta (15%).

Nykyisin Sevettijärvellä kielipesätoiminta on järjestetty koulun tilojen yhteydessä. Kielipesä toimii myös alueen päivähoitopaikkana. Kielipesän tilojen järjestelyissä on monia puutteita ja kaikille toimintoille ei ole erillistä tilaa. Kielipesätoiminta on sijoitettu yhteen koululuokkaan. Ryhmätilana toimivassa luokassa ei ole erillistä lepotilaa eikä henkilökunnalle erillistä toimistotilaa. Käytössä olevan ryhmätilan pinta-ala on 46,5 m², yhteisesti käytettäviä eteistila on noin 15 m², lisäksi lapset käyttävät yhteisiä wc-tiloja koulun kanssa. Wc-tilat ovat käytävällä erillään ryhmätilasta, mikä on hankala järjestely etenkin pienille lapsille, mikä vaatii hoitajan saattamista. Tiloihin on erillinen sisäänkäynti, joka on kuitenkin yhteinen keittiön huoltoliikenteen kanssa. Sisäänkäynti avautuu suoraan pihan ajoväylälle. Liikenne- ja lasten piha-alueita ei ole erotettu toisistaan aidalla, mikä tekee lasten ulkoilusta hyvin vaarallisen. Kielipesältä puuttuvat myös kokonaan pienille lapsille suunnatut pihan leikkivälineet. Koulun välituntirytmii (välituntikellojen soitto) häiritsee kielipesän normaalia toimintaa.

Sámi museum Saamelaismuseosäätiö

Saamelaismuseosäätiö toiminnallaan tukee ja edistää saamelaisten kansallista kulttuuria. Sen tärkein toimintamuoto on ylläpitää ja ohjata Saamelaismuseota ja sen toimintaa. Lisäksi se tukee saamelaiskulttuurin tieteellistä tutkimusta ja tekee sen tuloksia tunnetuksi sekä harjoittaa museoalan yhteistyötä saamelaisalueella, Suomessa ja kansainvälisesti. Sámi- mu-

seum Saamelaismuseosäätiön kotipaikka on Inarissa, Saamelaismuseo Siidassa.

Säätiötä edustaa neljän vuoden välein valittava kahdeksanjäseninen hallitus. Saamelaismuseosäätiö omistaa Saamelaismuseon esine-, valokuva-, käsikirjasto- ja taidekokoelmat, arkiston. Metsähallitus omistaa varsinaisen Kolttien perinnetalon Sevettijärvellä, mutta Saamelaismuseosäätiö hallinnoi sitä. Perinnetalon yhteydessä olevat ulkomuseoalueen rakennukset kuuluvat Saamelaismuseosäätiölle.

Kolttasaamelaista esineistöä on koottu Sevettijärven perinnetalon rakennuksiin. Perinnetalossa on esillä perusnäyttelyn esineet, filmejä ja valokuvia. Suuri osa kolttasaamelaisten museoesineistä on hajallaan, osa esineistöä on saamelaismuseo Siidassa. Kolttasaamelaistesineistöltä puuttuu näyttely- ja museovaatimukset täyttävä tila, jossa niitä voisi esitellä yhtenäisenä kokonaisuutena. Nyt näyttelytilana toimiva perinnetalo toimii vain kesäkuukausina, talvisin tila on peruslämmöllä. Teknisiltä ominaisuuksiltaan ja kooltaan se ei voi palvella kolttasaamelaisten perinnesesineiden esittely- ja säilytystilana. Perinnetalo edustaa kolttasaamelaisten asumista sotien jälkeen, johon tarkoitukseen sen sisustus voidaan palauttaa kolttakulttuurikeskuksen valmistumisen jälkeen.

Metsähallitus

Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion liikelaitos, joka hallinnoi liki kolmannesta Suomen luonnonvaroista. Metsähallitus hoitaa valtion siltä tilaamia julkisia hallintotehtäviä, kuten luonnonsuojelua sekä retkeilijöiden ja eränkävijöiden palveluita. Metsähallituksen luontopalveluiden yksi keskeinen tehtävä on hoitaa luonnonsuojelu- ja retkeilyalueita ja edistää niiden virkistyskäyttöä.

Metsähallituksella on retkireittien lähtöopaste kolttasaamelaisten perinnetalon pysäköintipaikalla. Opasteessa annetaan tietoa Kaldoaivin ja Vätsärin erämaa-alueiden sekä lähialueen luonnosta ja retkeilymahdollisuuksista. Lisäksi maasto-opasteita on mm. Sevettijärven baarin pihassa, Saitajärven levikkeellä ja Näätämön kylän pinnassa. Rakennettua tilaa luonto- ja retkeilyopastusta varten Sevettijärvellä ei ole.

Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK)

Saamelaisalueen koulutuskeskus tarjoaa kaikkia Suomessa puhuttavien saamen kielten (inarinsaame, koltansaame, pohjoissaame) lukuvuosisikoulutusta niin lähi- kuin virtuaalikoulutuksena. Saamen kielten koulutusta annetaan pääasiassa Inarissa saamelaiskulttuurikeskus Sajoksessa. Lisäksi oppilaitos tarjoaa saamen kielen ja kulttuurin, lähinnä saamen käsityöhön duodjiin, liittyviä kurssimuotoisia lyhytkoulutuksia eri puolilla saamelaisaluetta myös Sevettijärvellä.

Koltansaamen perusopetusta annetaan Sevettijärven ja Ivalon peruskouluissa sekä Ivalon lukiossa. Opetus Ivalon ja muihin Suomen lukioihin tapahtuu etäopetuksena Sevettijärven koululta, (ks. alla).

Koltansaamen opetusta varten Sevettijärven alueelta puuttuu kielen opiskeluun tarkoituksenmukaiset laitteet ja tilat, joissa voisi järjestää myös etäopetusta. Koltansaamen peruskoulu- ja lukiotasoista lähi- ja etäopetusta annetaan tällä hetkellä Sevettijärven koulun ruokalassa. Tila ei toiminnallisesti eikä teknisesti vastaa etäopetustilalle asetettavia vaatimuksia. Virtuaaliopetuksen merkitys opetukselle on hyvin tärkeä pitkien välimatkojen takia. Laajakaistan puuttuminen ja huonot internetyhteydet vaikeuttavat etäopetuksen toteuttamista.

Lisäksi opetuksen järjestämistä haittaa jatkuva pula koltansaamenkielisiä opettajista ja kielityöntekijöistä.⁴ Saamelaisalueen koulutuskeskus on antanut sitoumuksen kielikeskuksen opetustilojen osalta⁵.

Saamelaiskäräjät

Kielenkääntäjiltä puuttuvat tilat kokonaan Sevettijärvellä, kielenkääntäjien tilat on tällä hetkellä järjestetty kulttuurikeskus Sajoksessa. Koltansaamenkielen käännöstoiminta on tarkoitus keskittää perustettavaan kielikeskukseen. Kielenkäännöstoiminnan vaatimien tilojen osalta saamelaiskäräjät on antanut sitoumuksen.

Yle Sápmi

Yle Sápmi on Suomen tärkein saamelaismedia. Yle Sápmissa työskentelee noin 20 henkilöä Inarissa, Utsjoella ja Helsingissä. Yle Sápmi:n päästudio sijaitsee Inarissa ja aluetoimitus Utsjoella, joka on Ylen pohjoisin toimipiste. Uutisia tuotetaan pohjois-, inarin- ja koltansaameksi. Koltansaamenkieliselä alueella ei ole tällä hetkellä yhtään toimipistettä. Toimituksen suurin ongelma on Pohjois-Lapin pitkät välimatkat.

Inarin kunta

Inarin kunnan kotipalvelun puitteissa toimii ikäihmisten päivätoiminta. Sevettijärven alueella toimii tällä hetkellä Sevettijärven-Partakon kotipalvelu ja sen piirissä on 15 vanhusta. Ikäihmisten päivätoimintaa on Sevettijärvellä järjestetty kymmenen vuotta, ensin seurakuntasalissa, sittemmin osanottajien vähentyessä Peuralammen Campingin tiloissa. Ikäihmiset asuvat melko hajallaan kylällä ja varsinainen vanhusten palveluasuminen puuttuu kylältä kokonaan. Muutama vanhusten asunto on kunnostettu vanhan koulun yhteyteen. Pitkät kuljetusmatkat hankaloittavat päivätoiminnan järjestämistä. Nyt kokoontumisia järjestetään kerran kuukaudessa Peuralammella ja toiminnassa on mukana 5 vanhusta. Kerho kestää 3-

⁴ Perus- ja lukiopetuksessa sekä yleissivistävällä tasolla koltansaamen kielen opettajia on kaksi kokoaikaista ja yksi osa-aikainen. Sevettijärven koulun opettaja antaa koltansaamenkielistä etäopetusta myös ympäri Suomen. Kielityöntekijöitä on saamelaiskäräjillä kaksi ja koltansaamenkielisisä kielipesissä (Sevettijärvi ja Ivalo) neljä työntekijää. Lisäksi Yle Sápmilla on neljä henkilöä koltansaamenkielisisä toimituksessa, joista yksi on kokoaikainen. Kaikista kielityöntekijöistä kahdeksan on äidinkielisiä.

⁵ Käyttäjien vastuulla on omien tilojensa lisäksi osuus myös yhteisesti käytettävistä tiloista.

4 tuntia, jonka aikana tarjoillaan lounas ja kahvi sekä järjestetään ohjattu jumppa. Ikäihmisten käyttöön Peuralammen Campingin tilat eivät ole toimivia: tilat ovat ahtaat eivätkä ne täytä esteettömyysmääräyksiä. Mm. ravintolasaliin on kynnyksellinen ovi ja liikuntaesteisille mitoitettu wc-tila puuttuu.

Kolttasaamelainen kirjasto

Sevettijärvellä ei ole omaa kirjastoa, alueen lainaustoimintaa hoidetaan kirjastoautolla, joka liikennöi joka toinen perjantai. Koltansaamenkielistä kirjallisuutta on mm. Inarin saamelaiskirjastossa kulttuurikeskus Sajoksessa, Ivalon pääkirjastossa ja Lapin maakuntakirjastossa Rovaniemellä. Yhtenäinen kolttasaamelaisuuteen liittyvä kirjallisuuskokoelma puuttuu. Sajoksen saamelaiskirjasto on fyysisesti kaukana (115 km) eikä sitenkään palvele koltta-alueen elinvoimaisinta kylää Sevettijärveä. Koltansaamenkielinen, kolttasaamelaisista ja kolttasaamelaisesta kulttuurista kertova kirjallisuus ja tutkimukset ovat tällä hetkellä hajallaan ympäri maata.

Suomen ortodoksinen kirkko

Suomen ortodoksinen kirkko ei ole antanut vielä sitoumusta kolttakulttuurikeskuksen museon tilojen käytöstä. Museossa voidaan kertoa esim. Pyhittäjä Trifon Petsamolaisesta, jota kutsutaan kolttasaamelaisten apostoliksi. Munkki Trifon perusti Petsamon luostarin 1500-luvun puolivälissä ja teki lähetystyötä erityisesti Lapissa ja käännutti kolttasaamelaiset ortodoksiseen uskoon. Myös Sevettijärven kirkko on pyhitetty Pyhittäjä Trifon Petsamolaisen muistolle. Kirkon välittömään läheisyyteen asettuva kolttakulttuurikeskus on luonteva sijoituspaikka kolttasaamelaisten kirkolliseen historiaan liittyvälle aineistolle.

4.3. Hankkeen toteutus

Hanketta on valmisteltu yhtenä kokonaisuutena. Kolttasaamelaisasiat ovat lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa. Rahoitusta hankkeelle haetaan eri ministeriöistä sekä kansallisista ja EU-rahoituslähteistä. Kolttakulttuurikeskuksen toiminnot sijoittuvat opetus- ja kulttuuriministeriön (Saamelaismuseosäätiö, kielipesätoiminta, kielikeskus), maa- ja metsätalousministeriön (Kolttakulttuurisäätiö, kolttien kyläkokous, Metsähallitus) sekä oikeusministeriön (saamelaiskäräjät) sekä Inarin kunnan hallinnon aloille.

4.4. Tilatarjonta / tonttivaihtoehdot

Kolttakulttuurikeskuksen toiminnoille ei ole olemassa sopivia tiloja valmiina, joten tilat on toteutettava uudisrakentamalla. Rakennuspaikaksi on jo hankkeen alkuvaiheessa valikoitunut perinnetalon viereinen tontti Sevettijärventien varrella. Paikkaa on esitetty kolttakulttuurikeskuksen tontiksi jo vuonna 2001. Muita ehdotettuja vaihtoehtoja ovat olleet Kolttatalon tontti ja Näätämön kylän keskus. Näätämö on hylätty syrjäisen sijaintinsa vuoksi, myös Kolttatalon tontti koettiin olevan liian kaukana valtatiestä ja perin-

netalon miljööstä. Kolttatalon tontti on ongelmallinen rakentamisen kannalta: kapealla niemellä rakennus sijoittuisi melko lähelle rantaviivaa, (rantarakentaminen), lisäksi rannan maa-aines on monin paikoin sortunut veteen, kun eroosio on kuluttanut maata.

Valitun tontin etuja ovat:

- perinnetalon, ulkomuseoalueen, ortodoksikirkon sekä hautausmaan läheisyys ja niiden luomat puitteet kyläkeskuksen ja matkailukeskuksen rakentumiselle
- keskeinen sijainti kylärakenteessa
- kaunis maisema ja vesistön läheisyys
- arvokas paikka
- riittävästi tilaa ja avaruutta rakennuksen ympäristössä
- hyvät rakentamisolosuhteet

Kolttakulttuurisäätiö on solminut esisopimuksen tontin vuokraamisesta Metsähallituksen kanssa 7.6.2011. Esisopimusta on jatkettu 14.10.2013 ja se on voimassa 31.12.2016 saakka. Vuokrattavan tontin koko on noin 1,2 ha. Solmittavassa sopimuksessa Kolttien perinnetalon ja kulttuurikeskuksen tontit muodostavat mahdollisesti yhden yhteisen tontin. Tontti on lohkottava ennen rakennusluvan hakemista. Myöskään perinnetalon tonttia ei ole vielä lohkottu. Tutkitaan myös erikseen mahdollisuus, että yhdistetty tontti lunastetaan Metsähallitukselta Kolttakulttuurisäätiölle kolttalain perusteella.

Liite 5: Asemapiirros

5. Hankkeen yleiset suunnittelutavoitteet

5.1. Rakennuksen toimintakonsepti

Rakennuksen keskeisin osa on kahvila-monitoimisali, joka toimii kyläläisten yhteisenä kokoontumis- ja juhlapaikkana sekä matkailijoiden tietokeskuksena Sevettijärvellä. Kahvilaan keskitetään paikallisten käsitöiden ja kalastuslupien myynti, myös kirjastonurkkaus sijoitetaan kahvilan yhteyteen. Toimintojen keskittämällä pyritään turvaamaan kahvilan kannattavuus myös hiljaisena aikana. Monitoimisali on yhdistettävissä suurissa tapahtumissa kahvilaan, monitoimisali toimii myös juhla- ja elokuvatilana, jolloin kahvila toimii lämpiötilana. Monitoimisali toimii myös ikäihmisten päivätoimintatilana.

Museon tilat sijoitetaan aula-kahvilan välittömään läheisyyteen. Kahvilan käsityökaupan yhteydessä toimii myös museokauppa ja kahvila palvelee myös museon ja ulkoilmamuseon kävijöitä.

Koltansaamenkielinen kielipesä on oma yksikkönsä, jolle järjestetään oma sisäänkäynti kuraateisineen ja wc-tiloineen. Lasten sisäänkäynnin yhteyteen aidataan erillinen lasten leikkipiha. Kielipesä sijoitetaan monitoimisa-

lin läheisyyteen, jolloin ikäihmiset ja kielipesän lapset pääsevät vuorovai-
kutukseen toistensa kanssa. Monitoimisali toimii samalla lasten leikki- ja
jumppasalina.

Toimistotilat ovat oma yksikkönsä. Toimistotiloista tehdään muuntojous-
tavat niin, että tarvittaessa niiden käyttötarkoitusta voidaan muuttaa, jos
toimistotilojen tarve vähenee. Tilajako ja talotekniset varaukset suunnitel-
laan niin, että tilat voidaan muuntaa esim. asuinkäyttöön. Toimistojen apu-
tilat; kahvilita, kokoustila ja sosiaalitalat ovat rakennuksen kaikkien käyttä-
jien kanssa yhteiskäyttöisiä. Kokoustila sijoitetaan kahvilan yhteyteen, jol-
loin se voi toimia erillisenä ravintolan kabinettina.

Kielikeskukseen keskitetään koltansaamen käännös- ja opetustoiminta.
Myös Yle Sápmille varataan tilat kielikeskuksen yhteyteen. Kielikeskus
toimii alueellisesti ja valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti koltansaamen
kielen keskuksena.

Kielikeskuksen luokka sijoitetaan yleisötilojen läheisyyteen, jolloin sen
käyttö on mahdollista kaikille avoimien tilojen kautta.

Liite 6: Yhteyskaavio

5.2. Imagotavoitteet

Rakennuksella tulee olemaan tärkeä symboliarvo kolttasaamelaiselle yh-
teisölle. Kulttuurikeskuksesta on tarkoitus tehdä kolttasaamelaisten ja ky-
läyhteisön yhteinen kokoontumis- ja juhlapaikka, jonne keskitetään kolt-
tasaamelaisen kulttuurin tietous ja perinne. Tämän lisäksi rakennus toimii
alueen matkailukeskuksena, joka tarjoaa tietoa kolttasaamelaaisuudesta,
kolttasaamelaisesta elämäntavasta, historiasta, kielestä ja kulttuurista.

Rakennus itsessään tulee edustamaan kolttasaamelaista perinteistä ra-
kentamisen tapaa. Kolttakulttuurikeskus rakennetaan hirrestä, millä elvy-
tetään hirsirakentamisen käsityötaitoa ja lisätään perinnerakentamisen
tuntemusta sekä kolttasaamelaisten keskuudessa että laajemmin. Kansal-
lisestikin hirrestä rakennettu noin tuhannen neliön julkinen rakennus on
huomattava satsaus puurakentamisen kehittämiseen tilanteessa, kun suu-
rimittakaavaisen hirsirakentamisen perinne koko maassa on päässyt kuih-
tumaan.

Kolttasaamelaisten perinteinen suhde luontoon muiden pohjoisten kanso-
jen tapaan on ollut nöyrä. Ankarissa olosuhteissa luonnon antimia ei ole
haaskattu, vaan kaikki luonnosta otettu on käytetty tarkkaan hyväksi. Sa-
ma koskee rakentamista, joka on ollut erittäin tarkoituksen mukaista ja
niukkailmeistä. Kolttasaamelaisessa kulttuurissa tämä on erityisen koros-
tunut, kun asuinpaikkaa on vaihdettu vuodenaikojen kierron mukaan.

Kylmä ilmasto on asettanut rakennuspaikan valinnalle ja rakennukselle vaatimuksia, jotka edelleen on otettava huomioon: rakennuksen suuntaus, ikkuna-aukotukset, lämmöneristys jne. Rakennuksen suunnittelijan tulee perehtyä huolellisesti rakennuspaikkaan ja maisemaan niin, että hän pystyy hyödyntämään ympäristön tarjoamat mahdollisuudet mahdollisimman hyvin, (näkyvät, valo). Rakennuksen suunnittelussa on otettava huomioon kolttasaamelaiseen elämäntapomukseen liittyvät tavat, (mm. vanhan polun päälle ei saa rakentaa) ja perinteet. Rakennuksen suunnittelijan on perehdyttävä kolttasaamelaisten vanhaan perinteiseen rakentamisen tapaan ja kulttuuriin niin, että rakennus edustaa kolttasaamelaisia arvoja. Monumentaalinen rakentaminen on tässä yhteydessä vierasta. Myös vanha vuodenaikojen mukainen asuinpaikkakierto on hyvä tuntee. Materiaaleissa suositetaan luonnonmateriaaleja, joista puun asema on hallitseva.

5.3. Ympäristö- ja elinkaaritavoitteet

Ympäristötavoitteista tärkeimpiä ovat rakennuksen energiankulutus ja muunneltavuus. Hankkeessa tavoitellaan ns. matalaenergiarakennuksen energian kulutustasoa. Matalaenergiarakennuksella tarkoitetaan rakennusta, joka kuluttaa vähintään 50 % vähemmän tilojen lämmitysenergiaa kuin vastaava normien mukaan rakennettu rakennus. Hankkeen laskennalliset tavoitteet asetetaan suunnittelun käynnistyessä. Luonnossuunnitteluvaiheessa tutkitaan ja arvioidaan tavoitteen realistiset saavuttamismahdollisuudet. Kohdetta voidaan käyttää mallihankkeena matalaenergiaratkaisuisista kylmissä olosuhteissa. Tavoitteena on suunnitella energiatehokas rakennus, jonka ylläpitokustannukset ovat edulliset.

Hankkeelle on mahdollista asettaa käyttöikätaavoite ja laatia rakennusosakohtainen käyttöikäsuunnitelma. Hankkeen käyttöikätaavoite asetetaan suunnittelun alkaessa esim. 100 v. Käyttöikätaavoite otetaan huomioon mm. rungon suunnittelussa.

Lämmitysmuodoksi valitaan maalämpö. Yleisesti rakennuksessa käytetään uusiutuvia energiamuotoja, talotekniset ratkaisut suunnitellaan tämän mukaisesti. Rakennus- ja talotekniikan suunnittelussa tulee erityisesti ottaa huomioon rakennuspaikan pohjoinen sijainti ja arktiset olosuhteet, jotka vaikuttavat rakennuksen energiatalouteen.

Rakennuksen runkomateriaali on hirsi. Kaikissa materiaalivalinnoissa suositetaan uusiutuvia ja luonnonmukaisia materiaaleja. Materiaalit valitaan niin, että ovat huollettavia ja pitkäikäisiä. Käytettävien materiaalien tulee täyttää myös kierrätettävyyksivaatimukset.

Ympäristötavoitteiden toteutumista arvioidaan sekä suunnitteluvaiheessa että käyttöön oton yhteydessä. Hankkeen energiansäästö- ja ympäristötavoitteet tarkastellaan seuraavien osa-alueiden kautta (Honkasuo, ekokriteerit, 2010):

Rakennuksen energiankulutus ja hiilijälki

- rakennuksen lämmitysenergian tarve ilmanvaihto mukaan lukien mahdollisimman pieni (kWh/m²), rakennuksen rakenteisiin varas-

toituneen hiilen määrä suhteessa niiden valmistuksessa syntyneeseen hiilidioksidipäästöön mahdollisimman suuri

Rakennus- ja tilasuunnittelu

- aurinkoenergian hyödyntäminen passiivisesti, varautuminen rakenteissa sähköenergiaa tuottavien laitteiden sijoitukseen, muuntojoustavuus aukotuksen, talotekniikan ja kantavien rakenteiden suhteen, huonekohtainen lämmitys

Rakennusosien, tarvikkeiden ja materiaalien ympäristöystävällisyys

- Käytettävien materiaalien päästoluokitus M1, suositaan luonnonmateriaaleja, materiaalit kotimaisia ja paikallisia, käytettävät materiaalit kierrätettäviä ja uusiutuvia.

Runko- ja väliseinä- ja välipohjarakenteet

- puun osuus ko. rakenteissa mahdollisimman suuri

Pintamateriaalit ja -käsittelyt

- käytetään mahdollisimman paljon kotimaista puuta, maaleilla, liimoilla ja tasoitteilla pohjoismainen tai EU:n ympäristömerkki

Ulkovaipan lämmöneristävyys

- yläpohjan, ulkoseinän, alapohjan, ovien ja ikkunoiden lämmöneristävyys mahdollisimman hyvä: U-arvo mahdollisimman pieni, ulkovaipan tiiveys: ilmantiiveysluku mahdollisimman pieni

Lämmitys ja lämmönjako

- ilmanvaihtokoneen ja lämmön talteenoton vuosihyötysuhde mahdollisimman suuri, vesikiertoinen ilmanvaihdon jälkilämmitys ja lattialämmitys, huonekohtainen lämpötilan säätö
- tarpeenmukainen ilmanvaihto, automaattisten älykkäiden ohjausjärjestelmien käyttö

Sähkölaitteet

- laitteet kuuluvat parhaaseen energiankulutusluokkaan, led-valojen käyttö, valaistuksessa älykkäät liike- ja valotunnistimet

Vesi- ja viemäri

- vettä säästävät vesikalusteet

Jätehuolto

- Jätteet lajitellaan ja kierrätetään mahdollisuuksien mukaan, tätä varten rakennuksessa on osoitettu tilat myös kompostoinnille

Muunneltavuudessa otetaan huomioon sekä rakennuksen että tilojen pitkän tähtäimen muunneltavuus. Suunnittelussa tulee aina selvittää myös rakennuksen mahdollinen laajentaminen. Tilat tulee suunnitella mahdollisuuksien mukaan muunneltaviksi huone- ja huoneistojaon osalta. Rakennuksen toimistotilojen muuntaminen esim. asuinkäyttöön tulee ottaa huomioon suunnittelussa. LVIS-tekniikka tulee suunnitella siten, että tilojen ja toimintojen helppo muuntelu on mahdollista.

5.4. Turvallisuustavoitteet

Turvallisuusjärjestelyissä voidaan soveltaa Valtionvarainministeriön suositusta toimitilaturvallisuuden huomioonottamisesta valtionhallinnossa (30.12.1998). Kolttakulttuurikeskuksessa ei ole tiloja, joille olisi erikseen

määritelty suojaluokitus. Kolttien kyläkokouksen vaalityön ja arkistojen vaatima suojaus arvioidaan erikseen, kuten myös museoesineistön vaatima suojaus. Museotilaan on tarkoitus sijoittaa kolttasaamelaiseen kulttuuriin liittyviä arvoesineitä.

6. Kolttakulttuurikeskuksen tulevan toiminnan kuvaus

6.1. Kolttakulttuurisäätiö

Kolttakulttuurisäätiön puheenjohtajana toimii tällä hetkellä kolttien luottamusmies. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kahdeksanjäseninen hallitus, joka valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Säätiön hallituksessa ovat edustettuina Näätämön ja Nellim-Keväjärven kolttien kyläkokoukset, saamelaiskäräjät, Saamelaismuseosäätiö - Sámi museum, Inarin kunta, Suomen ortodoksinen kirkko, Metsähallitus sekä kolttien luottamusmies. Säätiön hallitus kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Säätiön hallitus käyttää rakennuksen neuvottelutiloja.

Kolttakulttuurisäätiössä työskentelee puheenjohtajan ja asiamiehen lisäksi vaihteleva määrä henkilöitä, joista osa on määräaikaista projektityöntekijöitä. Kolttakulttuurisäätiössä on käynnissä jatkuvasti erilaisia hankkeita, joille on myönnetty erillisrahoitus. Tällä hetkellä käynnissä olevia projekteja ovat kolttakulttuurimatkailuhanke⁶, kolttasaamelaisen kulttuuriperinnön digitointihanke ja tärkeimpänä tämä kolttakulttuurikeskushanke. Pääsääntöisesti yksi työntekijä työskentelee Kyläpajalla, jossa hän ohjaa käsityöpajatoimintaa. Säätiön hankkeet ovat usein määräaikaista, jolloin toimistotilojen tulee olla joustavia niin, että niihin voidaan sijoittaa vaihteleva määrä työpisteitä ja että niitä voidaan tarvittaessa vuokrata myös ulkopuolisille. Erityisesti projektitila (25 ohm2) vastaa tähän tarpeeseen.

6.2. Saamelaismuseosäätiö

Rakennettava museotila toimii elävän kolttasaamelaisen kulttuurin esittelytilana. Näyttelyn pääpaino on Suomen puolella asuvissa kolttasaamelaisissa ja heidän kulttuurissaan. Museoon rakennetaan kiinteä näyttely, joka koostuu lähinnä perinnetalosta siirrettävästä esineistöstä. Museoon tulee Metsähallituksen luonto- ja retkeilynäyttely.

Museon näyttelyn sisältö katsotaan yhdessä Inarin Saamelaismuseo Siidan ja Neidenin Østsamisk museumin kanssa niin, että nämä kolme museota muodostavat kolttasaamelaisista kertovan museoketjun. Tämä voisi olla yksi kolttasaamelaisen kulttuurimatkailun reiteistä.

6.3. Kolttien kyläkokous

Kolttien kyläkokous kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, kerran Nellim-Keväjärven alueella ja Näätämön alueen kolttien kyläkokous vä-

⁶ Kolttakulttuurimatkailun esiselvityshanke päättyi toukokuun aikana 2014

hintään kerran Sevettijärvellä. Sevettijärvellä kyläkokous voi käyttää kokoustilana monitoimisalia. Kolttien kyläkokouksen toimistotilat ja arkistot sijoitetaan toimistosiipeen. Kolttien luottamusmiehelle ja sihteeri-
le varataan omat toimistohuoneet. Luottamusmiehen tehtäviä ovat huolehtia kolttien kyläkokousten ja koltthaneuvostojen koolle kutumisesta sekä niiden päätösten täytäntöönpanosta, antaa tietoa ja neuvoja kolt-
tasaamelaisille myönnettävien etujen hakemisessa ja käyttämisessä, seurata lainsäädäntöä, viranomaisten päätöksiä ja muita toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia kolttasaamelaisten toimeentulolle ja muille elinolosuhteille ja tehdä aloitteita epäkohtien poistamiseksi, hoitaa lainsäädännössä, kolttien luottamusmiehen ohjesäännössä tai kyläkokouksen tai koltthaneuvoston päätöksellä luottamusmiehen tehtäväksi määrätty tehtävät.

6.4. Koltansaamenkielinen kielipesä

Koltansaamenkielinen kielipesä toimii Sevettijärvellä myös päivähoitopaikkana ja tilat toiminnalle suunnitellaan sen mukaisesti. Kielipesässä lapset tutustutetaan omaan kieleen ja kolttasaamelaiseen kulttuuriin. Paikallinen luonto ja siihen läheisesti sidoksissa oleva kulttuuri ovat tärkeä elementti koko toiminnan ajan, lapset tekevät kalastukseen ja poronhoitoon liittyviä retkiä ja seuraavat pohjoisen luonnon vuodenaikojan kulkua. Lapsille tehdään tutuksi kolttasaamelainen elämänmuoto ja kulttuuri, johon kuuluvat kalastuksen ja poronhoidon lisäksi myös kolttasaamelainen ruokakulttuuri ja käsityöt sekä leudd ja kolttasaamelainen katrilli. Ikäihmisten päivätoimintaa keskitetään koltansaamenkielisen kielipesän kanssa lähellä oleviin tiloihin (monitoimisali), että lapset kuulevat laajemmin useamman sukupolven käyttävän koltansaamen kieltä kielipesän toiminta-ajatuksen mukaisesti. Kielipesä, ikäihmisten päiväpalvelutoiminta sekä muut kulttuurikeskuksen toiminnot tukevat juuri tätä luonnollista sukupolvien välistä kielen siirtymäympäristöä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelmassa (2012:7) kielipesät on mainittu yhtenä merkittävä kielen elvyttämistoimena. Kielipesätoiminta on osoittautunut hyvin tehokkaaksi keinoksi kielen elvyttämisessä. Kielipesätoimintaa rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta. Saamelaisten kotiseutualueen kunnat osallistuvat 15%:n omarahoitusosuudella kielipesien rahoittamiseen. Inarin kunnassa kielipesätoiminta sijoittuu sivistystoimen alle.

6.5. Ikäihmisten päiväpalvelutoiminta

Ikäihmisten päiväpalvelutoiminta sijoitetaan lähelle koltansaamenkielistä kielipesää, jolloin lapset kuulevat laajemmin koltansaamen kieltä. Ikäihmisten päiväpalvelutoiminnalle varataan neuvottelutila ja/tai tarvittaessa monitoimisali. Monitoimisalissa voidaan järjestää jumppa- ja tarinatuokioita lasten kanssa yhdessä. Näin myös kolttasaamelainen kulttuuri tarinoiden muodossa voi siirtyä sukupolvelta toiselle. Vanhassa talvikylässä tarinoiden kertominen ja leudd eli kolttasaamelaisten elämästä kertovan ta-

rinan esittäminen musiikillisesti olivat keskeisiä kanssakäymisen muotoja. Tätä perinnettä on luonteva jatkaa elävän kolttsaamelaisen kulttuurin keskuksessa, uudessa talvikylässä, Tä'lvvsijddissä.

Päivätoiminnan jatkumisen haasteita ovat toimintakykyisten ikäihmisten väheneminen kylältä, kylän "ukkoutuminen" eli vanhojen naimattomien miesten aktivointi mukaan toimintaan sekä pitkät välimatkat. (Sointu Lintula 18.2.2014). Jatkossa päivätoimintaa tulee kehittää niin, että myös kylän miespuoliset ikäihmiset saadaan toimintaan mukaan.

6.6. Koltansaamen kielikeskus

Sevettijärvi on vakavasti uhanalaisen koltansaamen kielen opiskeluun ihanteellinen alue, koska siellä kieltä kuulee arkipäivän kanssakäymisissä. Näin ollen kielen oppimisen kannalta on hyvä, että ainakin osa koltansaamen kielen opetuksesta voitaisiin toteuttaa suunnitteilla olevassa kolttakulttuurikeskuksessa aidossa kieliympäristössä lähiopetuksena sekä virtuaalikoulutuksen mahdollisuuksia hyödyntäen. Pitkien välimatkojen takia on tärkeää, että opetusta voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.

Kielikeskuksessa on mahdollista toteuttaa Saamelaisalueen koulutuskeskuksen koltansaamen kielen ja kulttuurin koulutusta. Opintokokonaisuuden laajuus on 40 opintoviikkoa ja se kestää yhden lukuvuoden. Lukuvuosi alkaa elokuussa ja päättyy toukokuussa. Opetusta järjestetään viitenä päivänä viikossa. Koulutus koostuu koltansaamen kielen ja kulttuurin opinnoista sekä yleisistä vapaasti valittavista kursseista. Opetusluokkatarve on 8 - 10 opiskelijalle. Oppiaineen tavoitteena on kouluttaa monitaitoisia kielen ammattilaisia kolttsaamelaisyhteisön tarpeisiin. Opiskelu toteutetaan kielikylpymenetelmää soveltaen niin, että koulutus toteutetaan pääosin kolttsaameksi. Opiskelijat toimivat kolttakulttuurikeskuksessa luonnollisessa kieliympäristössä, missä he kohtaavat kaiken ikäisiä koltansaamen taitajia. Kielikeskuksen kieliopetus opetusmateriaaleineen, kielenkääntäjät ja kielipesä voivat hyödyntää toisiaan. Keskus palvelisi myös SAKK:n lyhytkursseja vaikkakin Sevettijärvellä on tällä hetkellä oppilaitoksen vuokraama Kyläpaja lähinnä saamen käsityöopetusta varten. Myös Sevettijärven peruskoulun kielten opetus voi hyödyntää opetustyösäään kielistudiota.

Kolttakulttuurikeskukseen sijoitettavan kielikeskuksen tarkoituksena on synnyttää kokonaisvaltainen kielen oppimisympäristö, johon keskitetään myös kielenkäännöstoiminta. Kielenkäännöstoiminta ja koltansaamen kielen opetus hyödyntävät toisiaan oppimateriaalin ja opetuksen osalta. Saamelaiskäräjät ja Saamelaisalueen koulutuskeskus ovat antaneet sitoumuksen tilojen käytöstä.

Kielikeskukseen suunnitellaan toimistotila myös Yle Sápmille. Yle Sápmiin vastuulla on Ylen saamenkielinen julkinen palvelu, johon sisältyy koltansaamenkielinen tuotanto. Tämän vuoden strategian painopisteenä on radiovälineen vahvistaminen koltansaamen kielen elvytysvälineenä ja kol-

tansaamenkielisen tuotannon lisääminen kaikissa välineissä. Tämän vuoksi on tärkeää, että Yle Sápmi pystyy toimimaan tehokkaasti ja sujuvasti Sevettijärvellä, joka on elävän kolttasaamelaisen kielen ja kulttuurin keskus. Toimiston ei ole tarkoitus olla uusi lähetysyksikkö, nykyaikaiset etäyhteydet riittävät sen toimintaan. Toimistossa tehdään haastatteluja ja editoidaan tehtyjä tallennuksia. Yle Sápmi ei ole antanut vielä sitoumusta tilasta, mutta on vahvasti sitoutumassa mukaan reunaehdoin.

6.7. Metsähallitus

Metsähallitus saa oman esittelypisteen museon tiloissa. Esittelypisteessä voidaan kertoa kuvin ja äänin lähiseudun luonnosta ja sen ominaispiirteistä sekä kertoa paikallisista luontoreiteistä.

6.8. Kirjasto

Sevettijärvi on luonteva sijoituspaikka koltansaamenkieliselle kirjallisuudelle, jossa se palvelee sekä koltansaamea puhuvia ihmisiä että kolttasaamelaista tutkimusta. Toiminnallisena ajatuksena on, että koltansaamenkielinen kirjallisuus kerätään yhteen paikkaan, mistä löytyisi myös kaikki kolttasaamelaisuuteen liittyvät julkaisut ja tutkimukset.

Omakielinen kirjallisuus vahvistaa kielen osaamista paikallisesti ja tukee kielen elävää käyttöä. Kirjastonurkkaus lisää sosiaalista hyvinvointia toimimalla kohtauspaikkana, lehtien lukutilana ja nettipisteenä. Kirjaston lainaustoiminta voidaan järjestää itsepalveluperiaatteella ja kokoelman ylläpito on Inarin kunnan kirjastotoimen vastuulla. Inarin kunnalta ei ole vielä saatu sitoumusta, siksi kirjasto toteutetaan pienimuotoisena.

Kirjasto sijoitetaan kahvilan yhteyteen, missä sen valvonta järjestetään keskitetysti kahvilan kanssa. Osa harvinaisista kirjoista sijoitetaan kolttakulttuurikeskukseen rakennettavaan arkistoon.

6.9. Matkailuneuvonta

Kolttakulttuurikeskukseen on tarkoitus sijoittaa sekä paikallisia matkailuyrityksiä että matkailijoita palveleva matkailuneuvonta. Sen tehtävänä on koota ja ylläpitää tietokantaa koltta-alueen matkailualan yrittäjistä. Matkailuneuvonta ylläpitää tapahtumakalenteria paikallisista tapahtumista ja ohjelmatarjonnasta sekä päivittää koltta-alueen kulttuuri- ja luontomatkailuun liittyviä www-sivuja. Matkailuneuvontaa voisi kehittää myös siten että ohjelmalveluiden ja majoituksen varaus olisi mahdollista sen kautta.

Matkailuneuvonnasta matkailija saa vastaukset kaikkiin matkailijaa askaruttaviin kysymyksiin koskien kolttasaamelaista kulttuuria ja/tai esimerkiksi aikatauluja, aukioloaikoja, ruokapaikkoja, ohjelmia, retkikohteita, reittejä ja nähtävyyksiä.

Sesonkiaikaan matkailuneuvonnantoiminta painottuu matkailijoiden palvelamiseen ja hiljaisena aikana matkailuneuvonta koordinoi paikallisyrittysten mahdollisia yhteismarkkinointikampanjoita ja koulutuksia.

Matkailuneuvonta työllistäisi yhden henkilön ympärivuotisesti (alussa mahdollisesti hankerahoituksella). Kesällä se voisi työllistää toisen henkilön (kesätyöpaikka kylän nuorille), joka toimisi liikkuvana kyläoppaana. Tällä hetkellä paikallinen urheiluseura Sevetin Peurat ry on työllistänyt kesäaikaan yhteensä kolme nuorta (jokaisen kuukaudeksi kerrallaan) kesäelokuussa.

7. Tilatarpeet ja tilaohjelma

7.1. Yleisötilat

Kahvila/ravintola

Kahvila/ravintolatoiminta on tärkeä perinnetalon ulkomuseoalueen ja museon toiminnan sekä monitoimimisalissa järjestettävien tapahtumien kannalta. Kahvila-ravintolan toimintakonsepti suunnitellaan niin, että se täydentää Sevettijärven olevia ravintolapalveluita. Ravintolasalin koko mitoitetaan niin, että se yhdessä monitoimimisalin kanssa on riittävän suuri tila koko seudun yhteisiä juhlatilaisuuksia varten. Mitoituksessa otetaan huomioon myös yhden bussin henkilömäärä (50 istumapaikkaa), paikkamäärä voidaan kaksinkertaistaa (kaksi bussia) yhdistämällä monitoimitila kahvilaan. Tämä vastaa arvioitua ruuhka-ajan suurinta käyttöastetta, myös kylän omien tilaisuuksien osalta.

Keittiöstä on tutkittu kaksi vaihtoehtoa: 1) kahvilan keittiö ja 2) ravintolan valmistuskeittiö, jonka laitteet soveltuvat paikallisten perinneruokien valmistukseen. Keittiön varustetasossa päädyttiin valmistuskeittiöön. (Liite 5). Kahvila-ravintola voi toimia tilausravintolana ja siellä voidaan järjestää perinneruokatapahtumia. Perinneruokatapahtumat ja -kurssit suunnataan sekä seudun omalle väelle että matkailijoille. Ruokatapahtumat ja kurssit ylläpitävät siten kolttsaamelaista ruokakulttuuria ja levittävät sen tietämystä laajemminkin.

Kahvila aulatiloinen muodostaa rakennuksen keskuksen ja sydämen. Kahvilan yhteyteen ja sen välittömään läheisyyteen keskitetään kaikki yleisötilat kuten kirjasto, monitoimimisali ja museo. Kahvila toimii kyläläisten kohtaus- ja juhlapaikkana. Kahvilaan keskitetään käsityö- ja museokauppa, kalastuslupien myynti, matkailuinfo ja mahdollisesti ohjelmapakettien myynti niin, että kolttakulttuurikeskus toimii paikallisena kolttsaamelaisen kulttuurimatkailun tietokeskuksena.

Rakennuksessa työskentelee henkilökuntaa keskimäärin 13-20 ihmistä ympäri vuoden. Lisäksi ovat kielikeskuksen opiskelijat (8-10), ikäihmiset (10-12) ja kielipesän lapset (12-15). Kolttakulttuurikeskuksen aktiivinen käyttäjämäärä voi siten enimmillään olla lähes 50 henkilöä. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen koltansaamen kielen ja kulttuurin koulutusoh-

jelman opiskelijoille opintososiaaliin etuuksiin kuuluu kolme ateriaa koulupäivässä, aamiainen, lounas ja päivällinen. Jos opiskelija ruokailut, henkilökunnan lounasruokailu ja kielipesän lasten ruokailu järjestetään keskitetysti ravintolan keittiöstä, ympärivuotista ruokalatoimintaa voidaan suunnitella. Sevettijärvellä ei ole järjestetty säännöllistä lounasruokailua tällä hetkellä.

Kahvila-aula toimii lämpiötilana monitoimisalini tapahtumille ja esityksille. Aulan naulakkotilat mitoitetaan kooltaan yleisötapahtumien mukaan, arkiikätyssä naulakkotilat voivat toimia kahvion laajenuksena esim. taide- ja käsityönäyttelyissä.

Aulan yleisö wc-tilat palvelevat kaikkia rakennuksen vierailijoita. Yksi wc-tiloista mitoitetaan liikuntaesteisille, yleisemmin kaikki tilat, erityisesti yleisötilat suunnitellaan esteettömiksi. Kahvila- ja aulatilat, museo sekä monitoimitila muodostavat yleisötilojen vyöhykkeen, joka on suljettavissa henkilökunnan tiloista.

Kahvila-ravintolan seinät ovat hirsipintaiset. Sisustus- ja verhousmateriaaleina käytetään mahdollisimman paljon puutuotteita.

Liite 7: Keittiön laitteet

Kirjasto

Kolttakulttuurikeskukseen sijoitettavaan kirjastoon on tarkoitus kerätä yhteen kaikki koltansaamenkielinen kirjallisuus sekä koltansaamen kieleen ja kulttuuriin liittyvät teokset. Koltansaamenkielisen kirjallisuuden keskitäminen palvelee paitsi alueen koltansaamenkielistä väestöä myös tutkijoita. Nykyisin koltansaamenkielinen kirjallisuus ja koltansaamelaisia käsittelevät teokset ja tutkimukset ovat hajallaan mm. Lapin maakuntakirjastossa, saamelaiskirjastossa Sajoksessa, Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa ja erilaisten yhdistysten tiloissa sekä Saamelaisarkistossa ja muissa maakunta-arkistoissa.

Kirjasto sijoitetaan kahvilan yhteyteen, jolloin sen valvonta ja aukioloajat voidaan järjestää kahvilan kanssa yhdessä. Kirjastotilaan varataan kirjoille ja lehdille tilaa noin 10 hyllymetriä. Kirjastoon järjestetään lehtienluku- ja nettipiste tiedonhakua varten. Lisäksi nettipisteen etäyhteys voisi palvella kyläläisten mahdollisuutta hoitaa sosiaali- ja terveydenhuoltoasioita. Tämä vaatii vielä lisäselvityksiä Inarin kunnan kanssa. Kahvila voi toimia kirjaston laajennettuna lukutilana. Kirjasto korostaa kahvilan luonnetta sevettijärväläisten yhteisenä olohuoneena. Kirjaston hyllykalusteet suunnitellaan siirrettävinä, jolloin suuremmissa tilaisuuksissa kirjaston tila voidaan ottaa kahvilan yhteiseen käyttöön.

Monitoimisali

Sevettijärven alueella ei tällä hetkellä ole suurta salia, jossa olisi mahdollista järjestää seminaareja, suuria juhlia tai kokouksia tai kulttuuritapahtumia kuten elokuva- ja musiikkitapahtumia, ks. kohta 4.2.

Monitoimisalin tilasuunnittelussa on otettava huomioon monikäyttöisyyden vaatimukset: tilan tulee toimia puhujatilaisuuksissa, elokuva-, musiikki- ja teatteriesityksissä sekä tanssitilana. Tilan täytyy olla helposti muunneltavissa käyttötarkoituksesta toiseen. Istumapaikkoja esityksiä varten suunnitellaan noin 60 ja tarvittaessa se voidaan yhdistää kahvilaan, jolloin paikkamäärää voidaan kasvattaa yhteensä 80 - 90 istumapaikkaan. Tuolit ovat yhteen kytkettäviä ja pinottavia. Tuolit säilytetään helposti liikuteltavissa tuolivaunuissa monitoimisalin yhteydessä olevassa kalustevarastossa, jossa säilytetään myös kokous- ja kahvilapöytiä, pöydissä kokoontaitettavat jalat. Monitoimitilaa voidaan käyttää myös pienten vaihtuvien näyttelyiden tilana, kuten valokuva- ja käsityönäyttelyt.

Monitoimisalin suunnittelussa otetaan huomioon sen toiminta kolttien kyläkokouksen kokoustilana: tilan luonne kolttsaamelaisten hallinnollisena tilana ja hyvä äänieristys. Sevettijärvellä kolttien kyläkokous kokoontuu vähintään kerran vuodessa.

Monitoimisali sijoitetaan aula- ja kahvilatilan välittömään läheisyyteen niin, että se voidaan yhdistää osaksi kahvilaravintolatilaa, ks. edellä, tilojen välissä käytetään desibeliluokiteltua siirtoseinää. Tilan äänieristykseen muista tiloista on kiinnitettävä erityistä huomiota, seinät tulee suunnitella desibeliluokiteltuina ja suunnittelussa on otettava huomioon hirsiseinän huono ääneneristysominaisuus. Monitoimisali on pinnoiltaan pelkistetty tila. Akustisessa suunnittelussa on otettava huomioon tilan erilainen toiminta musiikki- ja tanssiesityksissä sekä erilaisissa puhetilaisuuksissa. Henkilökunnan sosiaalilat sijoitetaan niin, että niitä voidaan käyttää myös esiintyjien tausta- ja pukutiloina.

Monitoimisali varustetaan kokous- ja elokuvaesityksiä varten av- ja valotekniikalla. Elokuvaesityksiä varten tila varustetaan valkokankaalla ja saliin tulee olla pimennettävissä. Sali on esteetön ja se varustetaan induktiosilmukalla. Valaistus- ja av-tekniikka sekä akustiikka suunnitellaan erikseen asiantuntijoiden kanssa. Tilan huonekorkeus suunnitellaan toiminnan ja sinne asennettavan valaistus- ja äänitekniikan ehdoilla.

Monitoimisaliin keskitetään suuret kokoukset ja tapahtumat. Monitoimisalissa voidaan järjestää esimerkiksi kolttien kyläkokouksia (vähintään yksi kokous/vuosi, Kolttakino tapahtumia (1-2 kpl / vuosi), kolttsaamenkielisiä ja kolttsaamelaisia kulttuuriin liittyviä tarinailtoja (jos löytyy järjestäjä, voisi olla kerran viikossa/kuukaudessa), katrilliharjoituksia ja -tansseja, leu'dd-iltamia, kahden paliskunnan syys- ja kevätkokoukset (2 x 2 kertaa /vuosi), kyläläisten yhteisten asioiden hoitoon liittyviä kokouksia voidaan pitää vähintään 1/vuosi (kyläyhdistyksen vuosikokoukset) ja seminaareja. Käsityönäyttelyiden lisäksi siellä voidaan järjestää myös käsityö- ja/tai kolttsaamelaiseen kulttuuriin liittyviä näytöksiä.

Liite 8: Monitoimisalin muunneltavuus

7.2. Näyttelytila, museo

Kolttakulttuurikeskukseen suunnitellaan museovaatimukset täyttävä näyttelytila. Näyttelytila toimii yhdessä perinnetalon ja siihen liittyvän ulkomuseoalueen kanssa täydentäen sen kolttasaamelaisista kertovaksi yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Museotila jaetaan kahteen osaan: pysyviin ja vaihtuviin näyttelyihin. Näyttelyn johdannoksi kootaan kolttasaamelaisista kertova esineistö ja kuvaaineisto, mm. perinnetalon näyttely siirretään tähän uuteen näyttelytilaan.

Metsähallituksen luontonäyttelyä varten varataan 15 ohm2. Tila varustetaan valo- ääni- ja av-tekniikalla.

Vaihtuvat näyttelyt muodostavat suurimman osan museosta. Museon on tarkoitus olla erityisesti elävän kolttasaamelaisen kulttuurin esittelytila. Näyttelytilan tulee olla helposti muunneltava valaistuksen, sähköasennusten, äänentoiston ja av-tekniikan sekä tilajärjestelyjen suhteen. Museotila varustetaan asennuslattialla. Koko museotilan lämpötila- ja kosteusolosuhteet tulee olla säädeltäviä. Lisäksi tilojen murto- ja paloturvallisuus suunnitellaan museotilojen vaatimusten mukaisesti. Museotilaan kuten koko rakennukseen asennetaan sumusprinklausjärjestelmä.

Museon työntekijälle varataan toimistotila (10 ohm2). Toimisto on käytössä kesäkauden, puolet vuodessa. Talviaikaan toimistoa voidaan lainata myös muille talon käyttäjille työtilana.

Rakennukseen ei varata näyttelytilalle erillistä kokoelmavarastoa, museon esinevarastotiloina käytetään Siidan varastotiloja Inarissa. Myöskään erillistä työtilaa näyttelyrakenteiden valmistamista varten ei tarvita: museotila suljetaan näyttelyjen rakentamisen ajaksi ja osa rakenteista voidaan tehdä myös Kyläpajalla.

7.3. Toimistotilat

Toimistotilat yleensä

Toimistotilojen tarve ja käyttäjien määrä voi vaihdella. Jatkossa voidaan olettaa projektiluonteisten hankkeiden lisääntyvän, jolloin tarvitaan helposti muunneltavaa yleispätevää toimistotilaa. Toimistotilat suunnitellaan muuntojoustavina 2-3 toimiston soluina niin, että niitä voidaan helposti yhdistää tai jakaa, myös talotekniikan puolesta. Solujen väliseinät tehdään äänieristettyinä ja kevytrakenteisina. Muuntojoustavuuden takia väliseinät rakennetaan valmiin lattiapinnoitteen päälle ja alakatot rakennetaan modulaarisina. Toimistot toteutetaan joko erillisinä työhuoneina tai useamman henkilön ryhmätyötiloina. Yksittäisen työpisteen kokona on käytetty 10 ohm2 kokoa, jos huoneeseen on varattu pieni neuvottelutila, toinen työpiste tai tavanomaista suurempi säilytystilatarve tilavarauksena on käytetty 15 ohm2 kokoa. 25 ohm2:n projektitilan ikkunajako, alakattorakenne ja tilan muoto suunnitellaan niin, että se voidaan tarvittaessa jakaa pie-

nempiin toimistotiloihin. Koko toimistosiiven talotekniikka suunnitellaan modulaarisesti niin, että tiloja voidaan jakaa ja yhdistää. LVIS- ja rakenneratkaisuissa otetaan huomioon myös tilojen mahdollinen myöhempi käyttö esimerkiksi vanhusten ryhmäasuntoina. Tällöin ryhmäasuntojen tuloilmakonetta lämmön talteenottoineen varten tarvitaan ilmanvaihtokonehuoneeseen oma paloeristetty tila. Toimistotilojen seinät ovat äänieristettyjä.

Liite 9: Toimistotilakonsepti

Kokoustilat

Rakennukseen suunnitellaan yksi erillinen kokoustila, joka sijoitetaan kahvilan yhteyteen niin, että sitä voidaan tarvittaessa käyttää kahvilaravintolan kabinettina. Samalla sen toiminta voidaan erottaa henkilökunnan toimistotiloista. Kokoustila mitoitetaan 15-20 henkilölle. Kokoustila varustetaan kokoustilan av-tekniikalla (valkokangas, kiinteä kattoprojektori jne.). Tilaan myös suunnitellaan videoneuvotteluvarusteet. Kokoustila toimii paitsi kolttien kyläkokouksen ja Kolttakulttuurisäätiön kokoustilana mahdollisesti myös ikäihmisten päiväpalvelutilana. Kokoustila palvelee kaikkia rakennuksen käyttäjiä ja sitä vuokrataan myös ulkopuolisille käyttäjäryhmille kahvilan aukioloajan puitteissa. Kokoustilan kahvi- ym. tarjotut järjestetään kahvilan keittiöstä.

7.4. Yhteiset aputilat

Kahvitila

Kahvitila sijoitetaan keskeisesti suhteessa toimistotiloihin niin, että se toimii henkilökunnan vapaamuotoisena kohtauspaikkana ja pikapalaveritilana. Kahvitila on avoin ja yhdistää erilliset toimistotilat toisiinsa. Kahvitila varustetaan minikeittiökäytelöllä, joka voidaan toteuttaa baarimaisena kohtauspaikkana.

Kopiotila

Kopiotila sijoitetaan keskeisesti toimistotilojen yhteyteen. Kopiotila erotetaan (liuku)ovella muista tiloista. Kopiotilassa on verkkoyhteydet ja tilavauraus yhdelle monitoimikoneelle.

Arkisto

Arkistotilat suunnitellaan Kolttakulttuurisäätiön ja kolttien kyläkokouksen käyttöön. Päätearkiston tulee olla RT OKM-2563 (Arkistolaitos, AL/19699/07.01.01.00/2012, 1.3.2013) annettujen ohjeiden ja määräysten mukainen, paloluokiteltu ja olosuhdesäädelytila. Tila sijoitetaan toimistotilojen läheisyyteen.

Sosiaalitilat, puku- ja pesutilat

Henkilökunnan sosiaalitilat sijoitetaan niin, että ne toimivat myös monitoimisalini esiintyjien taustatilana tapahtumien aikana. Pesutiloista järjestetään suora yhteys monitoimisaliini, jolloin niitä voivat käyttää myös salin liikuntaharrastajat.

Väestösuojatilat

Väestösuojaan rakentamisvelvollisuus koskee vähintään 1200 kem² kokoisia uudisrakennuksia, joissa työskennellään pysyvästi. (Väestösuoja-asetus 1.7.2011). Suunnitellun rakennuksen kerrosala ei ylitä 1200 m², jolloin väestösuoja ei tarvitse rakentaa.

7.5. Koltansaamenkielinen kielipesä

Koltansaamenkielisen kielipesän tilat suunnitellaan yleisten päiväkotiohjeiden ja normien mukaisesti (RT96-11003). Kielipesän lapset muodostavat yhden 15 lapsen ryhmän. Tilamitoituksessa on otettu huomioon myös mahdollinen iltapäiväkerhotoiminta. Ryhmätila muodostuu leikkutilasta (40 ohm²) ja siihen suoraan liittyvästä lepotilasta (20 ohm²), pienryhmätilasta (10 ohm²), märkäeteisestä (8 ohm²) ja naulakkotilasta (12 ohm²) sekä wc-tilasta (9 ohm²). Leikkutila varustetaan minikeittiöllä, kiinnityspinoilla, tussi- ja liitutaululla sekä kiinteillä kaappikalusteilla. Lapset ruokailevat leikkutilassa ja välipalat myös valmistetaan samassa tilassa. Lasten wc-tila liittyy suoraan leikkutilaan valvonnan helpottamiseksi. Wc-tilaan on yhteys myös kuraeteisestä. Kuraeteinen varustetaan kuivauskaapeilla, kuraaltaalla, pesupöydällä sekä kumisaapas- ja kurahousunaulakolla.

Lepotila varustetaan kaappisängyillä ja lepotila voidaan yhdistää osaksi leikkutilaa. Henkilökunnan toimistotila on leikki- ja lepotilan välittömässä läheisyydessä ja sieltä on näköyhteys lepotilaan. Lasten kielipesä käyttää monitoimisalia liikuntatilana ja kielipesästä on lyhyt yhteys ikäihmisten päiväntoimintaan, neuvottelutilaan ja monitoimisaliin.

Kielipesän lapsille rajataan aidalla oma piha-alue. Pihalla on tarvittava varastotila leikkivälineille. Ulkoleikkivälineissä pyritään paikallisuuteen niin, että leikkivälineet antavat virikkeitä saamelaisesta elämänmuodosta ja kulttuurista, esim. poro-keinulaudat ja leikkimoottorikelkat. Luonnon mukainen kasvillisuus piha-alueilla säilytetään.

7.6. Ikäihmisten päiväkeskus

Ikäihmisten päiväpalvelutoiminta sijoitetaan joustavasti kulttuurikeskukseen, sille ei varata erillistä tilaa vaan se käyttää kulloisenkin toiminnan mukaan neuvottelutilaa, monitoimisalia tai kahvila-aulaa. Ikäihmisten ja koltansaamenkielisen kielipesän toimintaa pyritään järjestämään rakennuksen yhteisissä tiloissa.

7.7. Kielikeskus

Kielikeskukseen suunnitellaan 8 - 10 henkilön luokkatila, opetusluokan kokotarve on noin 35 m². Luokan äänieristykseen ja akustointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Luokka varustetaan smart boardilla, valkotauluilla, äänentoistolaitteilla, kielistudio laitteilla ja etäyhteyksillä. Luokka suunnitellaan mahdollisimman joustavaksi kalustuksen suhteen, mikä on otettava huomioon sähkö- ja av-asennuksia suunniteltaessa. Luokkatila voisi tarvittaessa toimia esimerkiksi pehmeiden käsitöiden opetusluokkana SAKK:n

järjestämällä ilta- ja viikonloppukursseilla sekä muutaman kuukauden kestäväillä työllisyyskursseilla. Tila soveltuu myös itsenäiseen opiskeluun. Opettajan huone on hyvin äänieristetty, tila mahdollistaa etäopetuksen antamisen. Opettajan huoneen koko on 10 m². Kielikeskuksen luokkahuone on hyvä sijoittaa lähelle yleisöaulaa niin, että sitä voi käyttää muutkin kuin talossa työskentelevä henkilökunta. Kielikeskuksen tilat muodostavat kokonaisuuden, joiden käyttöä voi muunnella, kun kielikeskuksen toiminta vakiintuu.

Yle Sápmille varataan äänieristetty toimistotila, (10 ohm²) haastattelujen tekemiseen ja niiden editointiin. Yle Sápmin toimisto on osa kielikeskusta. Toimivat etäyhteydet ovat Yle Sápmin toiminnan edellytys kolttakulttuurikeskuksessa.

Koltansaamen kielenkääntäjälle varataan toimistotila (10 ohm²), johon voidaan sijoittaa yksi työntekijä. Kielenkääntäjä voi toimia etäyhteydessä.

7.8. Piha-alueet ja pysäköinti

Piha-alueet

Piha-alueet suunnitellaan huolellisesti ympäristöön ja maisemaan sopiviksi. Rakennuksen sijoittamistavan tontille toivotaan eheyttävän kylän rakennetta. Rakennus muodostaa ehjän kokonaisuuden ulkomuseon rakennusten kanssa. Piha-alueiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet kuten pimeä ja luminen talvikausi, joka vaikuttaa mm. ulkovalaistukseen ja pihan huoltojärjestelyihin sekä lyhyt kasvukausi, minkä vuoksi esim. uudet puuistutukset ovat täysimittaisia vasta hyvin pitkän ajan kuluttua. Olemassa olevia puita tulee säilyttää mahdollisuuksien mukaan ja säilytettävät puut on suojattava rakennustyömaan ajaksi. Pihasuunnittelussa tulee ottaa huomioon rakennuksen mahdolliset laajenemissuunnat.

Autopaikat ja pysäköinti

Rakennuspaikalle ei ole määritelty pysäköintipaikkojen vähimmäismääriä. Autopaikkojen määrä arvioidaan juhlatilaisuuksien ruuhkahuipun mukaan, autopaikkatarpeeksi arvioidaan 35 pysäköintipaikkaa, joka sisältää kolme invapaikkaa. Linja-autopaikkoja tarvitaan matkailijoita ja tapahtumia varten, paikkoja suunnitellaan kaksi. Pysäköintikenttä sovitetaan maastoon mahdollisuuksien mukaan olevan puuston mukaan, suuria yhtenäisiä kenttiä tulee välttää. Suurissa tilaisuuksissa voidaan käyttää poikkeusjärjestelyitä, kuten tienvarsipysäköintiä ja läheisiä pysäköintialueita (kirkko ja koulu).

Rakennuksessa työskentelee noin 13 -20 henkilöä, joista osa projektiluontoisesti tai osa-aikaisesti. Suurin osa henkilökunnasta liikkuu autolla. Ilta- ja juhlatapahtumat limittyvät päivittäisen pysäköinnin kanssa, jolloin em. autopaikkavaraukset on riittävä. Päivittäiset asiakkaat ja kielipesän lastensaattoliikenne käyttävät suunniteltua pysäköintikenttää. Kaikkiin henkilöautopysäköintipaikkoihin varataan lukittava sähköpistoke.

Ajoneuvojen kulkureitit suunnitellaan niin, että liikenne on joustavaa ja turvallista. Huoltoliikenne ei saa olla vaaraksi jalankulkuliikenteelle, erityisesti lasten piha-alueet ja ajoneuvoliikenne on pidettävä erillään.

Liite 10: Tilaohjelma

8. Tilojen väliset yhteydet, yhteiskäyttö ja käyttöasteet

8.1. Tilojen väliset yhteydet ja yhteiskäyttö

Rakennuksen ytimen muodostaa kahvila-ravintola ja monitoimisali, johon museo ja muut yleisötilat kiinteästi liittyvät. Yleisötilat ovat kaikkien, erikäisten kolttasaamelaisten sekä kyläyhteisön kohtaamispaikkoja. Tilat ovat monikäyttöisiä ja muuntojoustavia. Kahvila-ravintola voi laajentua monitoimisaliin ja monitoimisalin tapahtumat voivat levittäytyä kahvilan, aulan ja kirjaston alueelle. Monitoimisalia voidaan käyttää kyläkokouksiin, kulttuuritapahtumien (katrillitanssit, leu'dd -iltamat, elokuvat), paliskuntien kokouksien, kyläyhdistysten kokouksien ja seminaarien sekä vaihtuvien näyttelyiden tilana.

Toimistotilat, kielipesä ja kielikeskus ryhmittyvät omille alueilleen, kuitenkin niin, että yhteisten aputilojen (tulostus, taukotilat, arkisto) käyttö on helppoa ja luontevaa. Kokoustila sijoitetaan kahvilan yhteyteen, jolloin se on kaikkien toimijoiden käytettävissä ja samalla kahvilan laajennusreservi. Neuvottelutilaa kuten monitoimisaliakin voidaan vuokrata myös ulkopuolisille käyttäjille.

8.2. Tilojen käyttöasteet

Kolttakulttuurisäätiön ja kolttien kyläkokous

Kolttakulttuurisäätiön ja kolttien kyläkokouksen toimisto- ja hallintotilojen työpisteiden määrä on mitoitettu suunnitellun toiminnan mukaisesti. Tiloissa on varauduttu myös nyt määrittelemättömiin hankkeisiin. Työntekijöiden määrä ja työaika saattaa vaihdella ja osa toiminnasta on uutta, suunnitteilla olevaa. Työpisteiden määrä on mitoitettu realistisesti. Hankkeiden aikatauluja voidaan sovittaa niin, että tilojen yhteiskäyttö on mahdollista. Tiloja voidaan tarvittaessa vuokrata myös ulkopuolelle.

Koltansaamenkielinen kielipesä

Koltansaamenkielinen kielipesä toimii myös alueen päivähoidon tilana, jolloin sen tilat ovat käytössä normaalin koulu- ja työpäivärytmin mukaisesti.

Opetustilat

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen lukuvuosi kestää elokuusta toukokuuhun. Kielten opetusluokka on kokoaikaisessa käytössä tämän ajan.

Opetustilaa voidaan vuokrata myös muille käyttäjäryhmille sekä talon ulko- että sisäpuolelta.

Monitoimisasi

Monitoimisasiin käyttöastetta on selvitetty hankesuunnittelun valmistelun aikana. Monitoimisasiissa voidaan järjestää esimerkiksi kolttien kyläkokouksia (vähintään 1 kertaa/vuosi, harvoin enemmän), Kolttakino tapahtumia (1-2-kertaa/vuosi), koltansaamenkielisiä ja kolttasaamelaisia kulttuuriin liittyviä tarinailtoja (jos löytyy järjestäjä, voisi olla kerran viikossa/kuukaudessa), katrilliharjoituksia ja -tansseja, leu'dd -iltamia, kahden paliskunnan syys- ja kevätkokoukset (2 x 2 kertaa /vuosi), kyläläisten yhteisten asioiden hoitoon liittyviä kokouksia voidaan pitää vähintään 1/vuosi (esim. kyläyhdistyksen vuosikokoukset) ja seminaareja.

Lisäksi Tä'lvvsijdd - kolttakulttuurikeskus toimii myös kolttasaamelaisen kulttuurin esittelyareenana. Käsiyönäyttelyiden lisäksi monitoimisasiissa voidaan järjestää käsiyö- ja/tai kolttasaamelaiseen kulttuuriin liittyviä näyttöksiä. Suurissa tapahtumissa kahvila-monitoimisasiä käytetään yhdistettynä.

9. Tilojen tekniset ominaisuudet

9.1. Tekninen laatutaso, yleistä

Kolttakulttuurikeskus pyritään suunnittelemaan ns. matalaenergiarakennuksena, jonka kantavana rakenteena on hirsi. Rakennus voi toimia mallihankkeena matalaenergiaratkaisusta kylmissä olosuhteissa. Kaikessa suunnittelussa käytetään energiatehokkuutta edistäviä ratkaisuja, ks. kohta 5.3. Rakennuksen tulee olla toimiva, energiataloudellinen ja rakennuksen elinkaareen mukautuva talotekninen järjestelmä. Tilojen tulee olla muuntojoustavia, tämä on otettava huomioon myös taloteknisessä suunnittelussa. Suunnitteluratkaisun tulee mahdollistaa mm. toimistotilojen muuttamisen pienasunnoiksi tai toimistojen tilajaon muuttamisen.

9.2. Rakennustekniikka

Rakennus suunnitellaan kokonaan hirsirakennuksena. Sen kaikki kantavat rakenteet ovat massiivipuorakenteisia. Hankkeen yhtenä tavoitteena on elvyttää kolttasaamelaista perinteistä hirsirakentamista. Käsin veistettyä hirttä ja perinteisiä hirsirakentamisen tekniikoita tulee käyttää mahdollisuuksien mukaan. Rakennuksen toteutuksessa tarjotaan paikallisille rakentajille mahdollisuus osallistua hirsirakentamiseen. Urakat suunnitellaan niin, että niistä on mahdollisuus erottaa osia, joita paikalliset hirsirakentajat voivat suorittaa.

Rakennuksen rakenne- ja arkkitehtisuunnittelussa on otettava huomioon hirsirakentamisen ominaispiirteet. Näitä ovat hirsirakenteen painuminen:

rakennesuunnittelijan on suunnitelmissaan otettava huomioon ulko- ja väliseinien merkittävästi erilaiset painumisvarat ja tämän vaikutus kattorakenteiden suunnitteluun, rungon riittävä poikittaisjäykistys, kosteiden tilojen suunnittelu (tila tilassa periaate), väliseinien ääneneristysvaatimuksien huomioonottaminen; hirsiseinä eristää ääntä huonosti, jolloin hirsi ei yksin riitä. Jos käytetään massiivihirttä, tulee varautua hirsien halkeiluun ja vielä lamellihirttä suurempaan hirren kosteuselämiseen ja painumiseen. Rakennuksesta laaditaan erillinen palotekninen suunnitelma.

9.3. Talotekniikka

Lämmitys- ja ilmanvaihto

Rakennuksen ilmanvaihto ja lämmitysjärjestelmät suunnitellaan matalaenergiarakennuksen periaatteiden mukaisesti (kohta 5.3). Energialähteeksi valitaan maalämpö. Lämpökaivojen rakentamiselle ei ole pohjaveden suhteen estettä. Tontille tehdään tilavaraus maalämpöjärjestelmää varten: 8 - 10 lämpökaivoa, joiden syvyys on n. 250 m. Kaivojen sijoituksessa otetaan huomioon vähimmäisetäisyydet toisiinsa, tontin rajaan ja katurajaan, rakennuksiin sekä muihin kaivantoihin. Rakennuspaikan pohjoisen sijainnin vuoksi aurinkoenergian käyttö energian lähteenä ei tuota riittävää hyötyä investointiin nähden (tuplajärjestelmä).

Rakennukseen suunnitellaan ilmanvaihtojärjestelmä, jossa on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto. Jokaisessa iv-koneessa on lämmön talteenotto. Lämmön talteenottolaitteet valitaan tilan käytön mukaan. Ns. liikaisten tilojen poistossa käytetään glykolilämmön talteenottoa. Lämmön talteenoton vuosisuhde pyritään saamaan mahdollisimman suureksi. Ilmanvaihtoa ohjataan aikaohjelmalla, hiilidioksidiantureilla, läsnäoloantureilla, lämpötila-antureilla, käsikytkimillä ja yötuuletuksella. Älykkäällä ohjauksella pyritään tarpeen mukaiseen energiaa säästävään ilmanvaihtoon. Rakennuksen museo- ja yleisötilat varustetaan jäähdytyksellä. Yötuuletusta käytetään kesäisin yleisö- ja toimistotilojen jäähdytyksessä. Yötuuletuksessa rakennuksen rakenteet varaavat kylmää yöllä, jolloin tilojen sisäilma pysyy viileämpänä pidempään.

Museotilaan suunnitellaan täysin olosuhdesäädeltävä ilmanvaihto, jossa on ilman lämmitys, kostutus ja jäähdytys. Keittiö varustetaan omalla iv-koneella, jossa erityisesti kiinnitetään huomiota keittiön hukkalämmön talteenottoon. Ilmanvaihtokoneiden lukumäärä optimoidaan käyttötarkoitusten ja tilajaon mukaan. Sisäilman suunnittelussa tavoitteena on sisäilmaluokka S2, emissioluokka M1, puhtausluokka P1.

Rakennus varustetaan vesikiertoisella patterilämmitysjärjestelmällä, koltansaamenkielisen kielipesän ryhmähuoneisiin, pesu- ja wc-tiloihin asennetaan vesikiertoinen lattialämmitys. Vesikiertoinen lattialämmitys asennetaan myös tiloihin, joissa tilojen arkkitehtuuri sitä edellyttää (mahdolliset lattiaan saakka ulottuvat ikkunat).

Kolttakulttuurikeskuksen turvallisuutta ja toimintavarmuutta parannetaan rakennukseen asennettavilla sumusprinklaus- ja varavoimajärjestelmillä. Alueen välimatkat vaikeuttavat merkittävästi palo- ja pelastustöitä.

Vesi- ja viemäri

Kiinteistö liitetään kylän yhteiseen vesi- ja viemäriverkkoon. Jätevedet johdetaan kiinteistön ulkopuoliseen jäteveden puhdistamoon. Samassa yhteydessä tarkistetaan kylän vedenpuhdistamon kapasiteetti ja kartoitetaan kylän tuleva tarve laajemmin, jolloin jätevesien käsittely Sevettijärvellä saatettaisiin lain asettamalle tasolle yleisemminkin.

Keittiö varustetaan erillisellä rasvanerotuskaivolla. Rakennukseen suunnitellaan jäteveden lämmön talteenotto. Vesikalusteiksi valitaan vettä säästävät kalusteet. Kaikki wc-tilat varustetaan kosketusvapaille hanoilla, jotka toimivat paristoilla.

Sähkö

Rakennus varustetaan palo- ja rikosilmoitusjärjestelmillä. Museotila ja sisäänkäynnit varustetaan kameroilla. Puhelinjärjestelmä tulee olla toteutettu yhteneväisenä yleiskaapelointina ATK-kaapeloinnin kanssa. Sähkön johtoreitit tulee olla yhdistetty toimiviksi kokonaisuuksiksi ja niiden mitoituksessa on huomioitava myöhemmät laajennustarpeet. Rakennukseen tehdään varaus varavoimageneraattorille, jolla turvataan mm. museon ilmanvaihto mahdollisten sähkökatkojen aikana.

Monitoimisalin ja neuvotteluhuoneen ikkunat varustetaan sähkökäyttöisillä pimennysverhoilla ja induktiosilmukalla sekä sähkökäyttöisillä valkokankailla. Tilojen av-tekniikka suunnitellaan erikseen, av-hankinnat sisältyvät pääurakkaan.

Monitoimitilaan suunnitellaan säädettävä perusvalaistus. Tämän lisäksi monitoimisaliin suunnitellaan esitysvalaistus, joka sijoitetaan alaslaskettaisiin trussiin. Heittimiä 10 kpl, joista kaksi on värienvaihtajalla. Ohjaukset valopöydästä DMX-signaalilla ja viidellä himmentimellä. Tilaan hankitaan 2 kpl seuranta heitintä. Monitoimisaliin hankitaan musiikin esittämiseen soveltuva hyvän laatuinen äänentoisto äänipöytineen. Langattomia hyvälaatuisia mikrofoneja hankitaan 2 kpl. Valopöytä ja äänipöytä asennetaan kalusteeseen, joka on helposti irrotettavissa ja siirrettävissä varastoon esityksien päätyttyä. Monitoimitilaan ja neuvotteluhuoneeseen suunnitellaan myös normaali esitystekniikka videotykein.

Tiloihin suunnitellaan säädettävä, liike- ja valotunnistimin varustettu perusvalaistus. Valaisimina pyritään käyttämään led-valoja. Monitoimitilaan, neuvottelutilaan ja kielikeskuksen tiloihin (luokka, Yle Sápmin toimisto ja opettajan huone) suunnitellaan toimivat etäyhteydet, jotka mahdollistavat videoneuvottelut. Toimistotilat varustetaan sähkö- ja atk-rasioilla työpisteiden lukumäärän mukaan (Liite 9). Lisäksi Ylen Sápmin toimisto varustetaan lisärasioilla (10 schuko pistorasiaa). Luokahuone varustetaan kielistudio laitteistolla. Lisäksi luokkatilaan suunnitellaan

valmiudet audiovisuaalisen tilan rakentamiseksi, mahdollisuus lähettää kuvaa ja ääntä yhtä aikaa ulos usealle taholle.

Sevettijärvellä on tällä hetkellä 1 M kiinteä nettiyhteys, toimii noin 6 km säteellä Soneran keskuksesta. Yhteyden taso on ollut riittämätön etäopetuksen tarpeisiin ja myös Ylelle se on liian vähän. Lisäksi verkon toiminnassa on ollut häiriöitä. Tämän hankkeen yhteydessä nettiyhteyttä tulee parantaa, koska etäopetusta ja Ylen lähetystoimintaa on mahdoton järjestää verkon tämän hetkisten nopeuksien varaan.

10.Selvitys tontista

10.1. Sijainti ja kiinteistötiedot

Kolttakulttuurikeskukselle varattu tontti sijaitsee Sevettijärven kylän keskustassa, Inarin kunnassa. Lohkottava tontti rajoittuu pohjoisessa Kolttien perinnetalon alueeseen, idässä Sevettijärventiehen, joka on ns. Jäämeren käytävä, valtakunnallisesti tärkeä kansainvälinen liikennekäytävä ja pääväylä Norjan Kirkkoniemeen Jäämeren rannalle ja Venäjälle Kuolan niemimaalle. Idässä tontti rajautuu Peuralampiin, etelässä Metsähallituksen alueeseen.

Tontti lohkotaan Inarin kunnassa sijaitsevasta valtion maasta liijärvi RN:o 10:1. Rakennuspaikan kiinteistötunnus on 148-893-10-1. Perinnetalon ja kolttakulttuurikeskuksen tontit mahdollisesti yhdistetään. Kolttakulttuurikeskuksen tontin ala on 1,2 ha.

Liite 11: Pohjakarttaote

10.2. Kaavatilanne, asemakaava ja rakennusoikeus

Lapin liiton valtuusto on hyväksynyt Pohjois-Lapin maakuntakaavan 19.5.2006 ja maakuntakaava sai lainvoiman 28.1.2008. Maakuntakaava on vahvin kaava, joka määrää rakentamista rakennuspaikalla. Maakuntakaavassa Sevettijärven kylä on merkitty matkailupalveluiden alueena (RM) ja saamelaiskulttuurin ja hallinnon keskuskylänä (ats) sekä matkailun vetovoima-alueena ja matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueena (mv).

Tontilla ei ole kaava, rakentamista ohjaa Lapin maakuntakaavan lisäksi Inarin kunnan rakennusjärjestys, joka on tullut voimaan 22.7.2008. Rakennusjärjestyksessä määritellään rakennuksen etäisyydet rakennuspaikan rajalle (>5m), toisiin rakennuksiin (>8m) ja valtatiehen, (keskiviivasta >30 m).

Rakennuspaikan rakennusoikeus määräytyy Inarin kunnan rakennusjärjestyksen mukaan. Suurin sallittu rakentamisen määrä rakennusten osal-

la on enintään 10% tontin pinta-alasta. Asuinrakennusten osalta annetaan vielä enimmäismäärä 500 m², mutta kaavoitusinsinööri Pekka Junttilan mukaan julkisen rakennuksen osalla rakennusoikeus katsotaan em. 10%:n mukaan. Tämän mukaan tontin rakennusoikeus on 1200 kem². Tarvittava rakennusoikeus on noin 1100 kem². Rakennuksen korkeudesta ei anneta ohjeita, mutta rakennuksen tulee soveltua olemassa olevaan rakennuskantaan mm. sijoituksen, koon, muodon, ulkomateriaalien ja väriyksen osalta.

Rakentamisessa tulee ottaa huomioon olemassa olevat rakennukset ja rakentamisen alueellinen kulttuuriperinne. Rakennuspaikan maiseman luonnonmukaisuus, arvokkaat kasvillisuuden reunavyöhykkeet, kauniit yksittäispuut/puuryhmät sekä muut arvokkaat luonnonesiintymät (kiven lohkaaret) tulee säilyttää. Rakennustyön yhteydessä vaurioitunut tai muuten ympäristöä rumentava osa pihamaasta on istutuksin ja alueen käyttöön liittyvin järjestelyin kunnostettava.

Liite 12: Pohjois-Lapin maakuntakaava

10.3. Tontin ja ympäristön rakennuskanta

Sevettijärven kylä perustettiin sotien jälkeen, kun Petsamon, Paatsjoen ja Suonikylän alueilta evakuoitujen kolttsaamelaisien asutettiin Sevettijärven seudulle. Kaikki kylän julkiset rakennukset: koulu, terveystalo, kauppa (nykyinen Sevetin baari), kirkko ja seurakuntasali rakennettiin tuolloin, 1950-luvun alussa. Näistä merkittävin on arkkitehti Ole Albert Gottlebenin suunnittelema tsasouna, joka vihittiin käyttöön ortodoksisena rukoushuoneena vuonna 1951 ja omistettiin Pyhittäjä Trifon Petsamolaiselle. Kirkko peruskorjattiin ja laajennettiin vuonna 1991. Laajennuksen jälkeen rukoushuone vihittiin ortodoksiseksi kirkoksi. Sodan jälkeen valtio rakennutti alueelle 51 hirsistä asuinrakennusta, joista yksi on siirretty museokäyttöön nykyiselle ulkomuseoalueelle (Kolttien perinnetalo). Tie Sevettijärvelle rakennettiin vasta 1960-luvulla.

Rakennuspaikka sijoittuu perinnetalon ja ulkomuseon viereen. Kirkko hautausmaahan liittyy kokonaisuuteen. Kylän rakennuskanta on hajanainen. Kylällä ei ole varsinaista keskustaa ja rakennukset ovat erillään tiestä ja toisistaan. Tavoitteena on, että uusi rakennus muodostaa kylälle kiintopisteen ja samalla pyrkii eheyttämään kylämaisemaa. Uusi rakennus muodostaa kirkon ja perinnetalon kanssa yhdessä kylän keskuksen.

Liite 13: Valokuvia

10.4. Tontin tekniset ominaisuudet

Tontista ei ole pohjatutkimusaineistoa. Pohjatutkimukset tulee tehdä ennen rakennussuunnittelun aloittamista. Tontti ei ole luokitellulla pohjavesialueella. Rakennuspaikan maaperä on hiekkaa.

Sevettijärven kylässä vedenhankinta on pääasiassa hoidettu kiinteistökohtaisesti. Koulu, baari, kaksi rivitaloasuntoa ja kirkko on yhteisen vesijohtojärjestelmän piirissä. Tontilla ei ole vesijohtoa valmiina, lähin liittymä on rivitalojen tontilla valtatie toisella puolella. Tontilla ei ole myöskään viemäriverkkoa. Alueella on yksi pienpuhdistamo, mutta sen kapasiteetti on tällä hetkellä täynnä eikä se riitä kolttakulttuurikeskuksen tarpeisiin. Jos puhdistamoon liitetään uusi kiinteistö, tarkoittaa sen uuden jätevedenpuhdistamon rakentamista. Mauri Portin (Inarin Lapin Vesi Oy) mukaan uuden puhdistamon investointikustannus on noin 50 000-100 000 euroa. Uuden jätevesipuhdistamon rakentaminen helpottaisi uudisrakentamista alueella ja auttaisi saattamaan vanhojen kiinteistöjen jätevesien käsittelyn voimassa olevan jätevesiasetuksen mukaiseksi. Tällä olisi osaltaan merkitystä kylän elinvoimaisuuden säilyttämisessä.

Sähkön osalta liitytään paikalliseen sähköverkkoon, Inergia Oy, tontilla ei ole sähköliittymää. Rakennuksen lämmitysjärjestelmä suunnitellaan paikallisesti: tontille rakennetaan maalämpöjärjestelmä.

10.5. Tontin maisemalliset ominaisuudet

Sevettijärven kylän harvahko asutus myötäilee väljästi valtatie linjausta. Kylän julkiset rakennukset keskittyvät Sevettijärven rannalle. Maisemaa hallitsee vesistö ja lyhytkasvuinen pohjoinen mäntymetsä. Rakennukset jäävät puuston varjoon.

Rakennuspaikka on melko tiivistä kangasmetsää, jossa on yhtenäinen varpuuskasvillisuus. Tontti on tasainen, lampien vieressä maasto laskee jyrkäkosti kohti rantaa. Ulkomuseon rakennukset jäävät pääosin puuston taakse ja muodostavat kolttakulttuurikeskuksen kanssa yhtenäisen museoalueen. Tontin puut ovat kauniita matalakasvuisia mäntyjä. Puuston mahdollisimman laaja säilyttäminen on erittäin suotavaa, koska puut kasvavat hyvin hitaasti. Myös tontin aluskasvillisuus varpuineen ja jäkälineen tulee säästää mahdollisuuksien mukaan. Rakennustyön aikana turmeltuneet tontin osat istutetaan uudelleen luonnon varpuuskasvillisuudella.

Tontilla olevat arkeologiset jäännökset

Tontilla on ns. peurakuoppia, jotka ovat suojeltuja ja ne täytyy jättää koskemattomiksi. Kuoppapyynti oli muinainen metsästysmenetelmä, missä eläimet ajettiin aitausten avulla kohti kuoppajonoa. Muinaisjäännösrekisterikartan mukaan peurakuopat eivät sijoitu rakennusalueelle.

Liite 14: Muinaisjäännösrekisterikartta

11. Tarvittavat viranomaistoimenpiteet

Tontin lohkomistoimitusta, jossa suunniteltu tontti muodostetaan rakentamis- ja kiinnityskelpoiseksi kiinteistöksi ei ole suoritettu. Toimituksen keskeksi arvioidaan 2-4 kuukautta. Tontin vuokrasopimus solmitaan Metsähallituksen kanssa. Perinnetalon ja kolttakulttuurikeskuksen tonteista mahdollisesti muodostetaan yksi tontti.

Asemakaava-alueen ulkopuolelle rakennettaessa tarvitaan erillinen suunnittelutarveratkaisu ennen rakennusluvan hakemista. Suunnittelutarveratkaisu haetaan erillisellä hakemuksella, jonka liitteeksi liitetään asemapiirros. Suunnittelutarveratkaisussa selvitetään mm., ettei rakentaminen aiheuta haittaa kaavoitukselle ja alueiden muulle käytölle, on sopivaa maiseman kannalta eikä aiheuta haitallisia ympäristövaikutuksia. Suunnittelutarveratkaisun käsittely kestää noin kaksi kuukautta.

Hankkeelle pitää hakea poikkeamislupaa, jos rakennuksen välimatka rantaviivaan on <100 m, jolloin rakentaminen tulkitaan rantarakentamiseksi. Asemapiirustuksen mukaan näyttää siltä, että poikkeamaa ei tarvita: rakennuksen välimatka rantaviivasta on suurempi ja rakennus tukeutuu tien, ei rantaviivaan. Mahdollinen poikkeama haetaan Lapin ELY-keskuksesta ja poikkeamaluvan käsittelyaika on noin kolme kuukautta.

Hankkeelle haetaan rakennuslupa normaalin rakennuslupamenettelyn mukaisesti. Luvan käsittelyaika on noin kuusi viikkoa. Suunnittelutarveratkaisun ja rakennusluvan käsittelyyn varataan aikaa 2,5 - 3 kuukautta.

12. Hankkeen laajuus

12.1. Laajuustiedot

Hankkeen laajuus on laskettu tilaohjelman pohjalta Haahtela-Kiiras tavoitehintamenetelmällä.

Tilaohjelman 30.5.2014 -päivätyksen mukainen ohjelma-ala on 720 ohm², huoneistoalaennuste on 877 htm², bruttoalaennuste 1075 brm² ja tilavuusennuste 5 114 m³.

Hankkeen tilaohjelma on ryhmitelty käyttäjätahojen mukaan seuraavasti: Kolttakulttuurisäätiö (KKS), kolttien kyläkokous (KK), Saamelaismuseosäätiö (SMS), Metsähallitus (MH), saamelaiskäräjät (SK), Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK), Yle Sápmi (Yle), Inarin kunta (Inari), Suomen ortodoksinen kirkko (SOK), koltansaamenkielinen kielipesä (KP).

	ohm ²	htm ²	%	brm ²	m ³
KKS	270	329	37,5	403	1918
KK	65	79	9,0	97	460

SMS	132	160,5	18,3	197	936
MH	24,5	30	3,4	36,5	174
SK	27,5	33	3,8	41	194
SAKK	62,5	76	8,7	93,5	445
Yle	20,5**	25,5**	2,9**	31**	148**
Inari	00*	00*	00*	00*	00*
SOK	00*	00*	00*	00*	00*
KP	118	144	16,4	176	839
Yhteensä	720	877	100,0	1075 (lämmin)	5114

ohm2 =ohjelma-ala

htm2 =huoneistoala= ohm2 + käytävät + ei kantavat väliseinät

*) Inarin kunta ja Suomen ortodoksisen kirkko eivät ole vielä sitoutuneet hankkeeseen.

**) Yle on mukana reunaehdoin.

Ohjelma-alassa yhteisiä tiloja on jaettu käyttäjien kesken: aulatilat on jyvitetty yleisötiloja omaavien kesken, henkilökunnan aputilat on jyvitetty niiden kesken, joilla on työntekijöitä talossa ja tekniset tilat on jyvitetty kaikkien kanssa tasan.

Huoneistoalojen jakaumaa laskettaessa ei ole otettu huomioon tilaryhmien erilaisia käytävätarpeita. Vertailtavat tilaryhmät ovat suhteellisen pieniä.

12.2. Vertailu edelliseen tilaohjelmaan

Saija-Riitta Sadeojan Sevettijärven kolttakulttuurikeskuksen rakentamisen jatkohankeen loppuraportissa (päivätty 19.10.2012) tilaohjelman ohjelmapinta-ala oli yhteensä 659 ohm2. Tilaohjelma oli laatinut Jani Jansson Luonti Oy:stä. Erotus on 61 ohm2. Tilan kasvu johtuu pääosin kielikeskuksen lisäämisestä sekä kielipesän lapsimäärän tarkistamisesta ja tilaohjelman tarkentamisesta. Myös kaikkien muiden tilojen kokoa on tarkistettu, mm. ikäihmisten päivätoiminnalle ei ole varattu omaa tilaa vaan se on yhdistetty muun toiminnan yhteyteen.

13. Hankkeen kustannukset

13.1. Rakennuskustannukset, laskentaperusteet ja kustannusjako

Hankkeen kustannukset on arvioitu Haahtela-Kiiras tavoitehintamenetelmällä kustannustasossa 3/2014, alv 0% laaditun tilaohjelman, laatu- ja varustetason ja tontin ominaisuustietojen perusteella.

Rakentamiskustannuksiin kuuluvat rakentamiseen, suunnitteluun, rakentamiseen sekä kiinteiden kalusteiden, varusteiden ja laitteiden hankintaan liittyvät kustannukset.

Tavoitehinta hintatasossa 3/2014 on 3 263 000€ (ALV 0 %) eli 4532 €/ohm², 3721 €/htm² ja 3035 €/brm². Kustannusmuistio on esitetty tämän asiakirjan liitteenä.

Laskelmassa on otettu huomioon maalämpöjärjestelmän ja korkeapainevesisumujärjestelmän rakentamiskustannus. Mahdollisen uuden jätevesipuhdistamon rakentaminen ei sisälly kustannusarvioon. Jätevesi-, vesi- ja sähköliittymien kustannukset sisältyvät kustannusarvioon. Rakennus on arvioitu yksikerroksisena rakennuksena, jossa yleisötilat (kahvila, monitoimisalali ja museo) ovat korkeita tiloja, IV-konehuone on sijoitettu 2. kerrokseen.

Liite 15: Kustannusarvio

13.2. Tonttikustannukset

Metsähallitus vuokraa noin 1,2 hehtaarin suuruisen alueen kolttakulttuurikeskuksen rakentamista varten. Perusvuokran suuruudeksi on määritelty 150 euroa kalenterivuodelta. Vuokrasta ei suoriteta arvonlisäveroa. Vuokran suuruus on käypää hintaa alhaisempi, sen perusteena on kolttasaa-melaisen kulttuurin turvaaminen. Tontinlohkomiskulut ja kunnallistekniikan muutostarpeista johtuvat kustannukset eivät sisälly tavoitehintalaskelmaan.

Liite 16: Esisopimus tontin vuokraamisesta

13.3. Muut kustannukset

Irtokalusteet, varusteet ja atk-laitteet sekä muuttokustannukset kuuluvat käyttäjän hankintaan, eivätkä sisälly tavoitehintalaskelmaan.

13.4. Hankkeen rahoitus

Hankkeen toteuttajana ja omistajana toimii Kolttakulttuurisäätiö, joka vastaa hankkeen rahoituksen hankinnasta ja perii toimijoilta rakennuksen käyttökuluihin perustuvaa vuokraa. Hankkeeseen sitoutuneita toimijoita ovat Saamelaismuseosäätiö, saamelaiskäräjät, Metsähallitus, Saamelaisalueen koulutuskeskus ja kolttien kyläkokous. Vielä sitoutumattomia tahoja ovat Yle Sápmi, Inarin kunta ja Suomen ortodoksinen kirkko.

14. Vuokratkustannukset ja vuokraus

Kulttuurikeskuksen vuokratkustannukset voidaan em. kustannusarvion pohjalta arvioida olevan arviolta noin 85 260 €/vuosi (alv 0 %). Vuokra-

kustannus perustuu rakennuksen käyttö- ja ylläpitokustannuksiin. Tätä summaa korottavana tekijänä tulee olemaan toteutumisasajankohdan rakennusindeksin nousutaso.

Kolttakulttuurisäätiön vastuulla omistajana on kulttuurikeskuksen yleistiilojen koordinointi ja vuokraus muille toimijoille.

Arvonlisäverojen vaikutukset kuluihin ja maksuihin on selvitettävä erikseen.

15. Hankkeen aikataulu

15.1. Hankkeen tavoiteaikataulu

Strategialähtöinen tila- ja toimintasuunnitelma on laadittu hankesuunnitelmatasoisena. Suunnitelma mahdollistaa suunnittelijavalinnan käynnistämisen.

Projektin tavoiteaikataulun mukainen kesto on 24,5 kuukautta. Projektiaikataulu lähtee tilanteesta, kun suunnittelijavalinnat on tehty. Rakennuksen tulee valmistua kesällä 2017, ennen syyslukukauden alkua.

Hankkeen erityisluonne voi vaikuttaa rakennusaikaan pidentävästi. Osa ratkaisuista voi liittyä massiivipuorakentamisen ja puorakenteiden energiatehokkuuden kehittämiseen. Toisaalta valmiita ratkaisuja ei ole olemassa liittyen mm. käsin veistetyin hirren rakenteisiin. Pohjoisen alueen luonnonolosuhteista sekä niiden kustannusvaikutuksista johtuen rakennustyöt on järkevintä aloittaa keväällä. Perinteistä urakkamallia käytettäessä suunnitelmien on hyvä olla valmiit rakennusvuotta edeltävän vuoden lopussa.

Myönteisen hankepäätyksen jälkeen suunnittelijavalinta on käynnistettävä välittömästi. Suunnittelu-aika on noin kuusi kuukautta. Rakentamisen aloitus kannattaa ajoittaa kevääseen, urakka-asiakirjat tulee olla valmiina vähintään kolme kuukautta ennen rakentamisen aloittamista, (perinteinen urakkamuoto).

Ehdotettu hankkeen aikataulu olisi seuraava: suunnittelijavalinta ja rahoitusjärjestelyt 2014 - 2015, rakennussuunnittelu vuonna 2015 ja toteutus 2016 - 2017.

Liite 17: Projektiaikataulu

15.2. Päätöksenteko

Myönteisten rahoituspäätösten jälkeen Kolttakulttuurisäätiön hallitus valmistelee ja tekee päätöksen kolttakulttuurikeskuksen rakentamisesta.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

16. Liitteet

1. Rakennuksen käyttäjät
2. Yhteistietoluettelo
3. Yhteenveto: Kolttakulttuurikeskus - kysely
4. Pinta-alakäsitteitä
5. Asemapiirros
6. Yhteyskaavio
7. Keittiön laiteluettelo
8. Monitoimisalın muunneltavuus
9. Toimistotilakonsepti
10. Huonetilaohjelma
11. Pohjakarttaote
12. Lapin maakuntakaava
13. Valokuvia
14. Muinaisjäännösrekisterikartta
15. Kustannusarvio
16. Esisopimus tontin vuokraamisesta
17. Projektiaikataulu